

ပပပပပ PHRU PWGO

Karen Teacher Newsletter February, 2010

ကညီကွဲသရဲလံာ်တဲကစီာ် ထုကုာ်, ၂၇၄၉

မဃူပဋိကညီကွဲသရုပ်ခံဝင်ကစီဒီအေဝင်ပညာ

- (၁) ကသူထိပ်တိတဘိလအဒူးဘူးစတင်ကူဘဉ်ကူသုလကိသုလအပူဒီးဘဉ်ကိဘဉ်ခဲဒဲကဝိပူအဘဉ်စာ
- (၂) ကဒူးဆူထိပ်သုထိပ်ဘဉ်ထိပ်ကညီကွဲသရုပ်တဖဉ်ခိဖျိအဘဉ်သုထိပ်ဖျိထိပ်နီလီဘဉ်အတလဲခိဖျိဒီးအတသုတဘဉ်တဖဉ်လကစာဒဉ်ခိဖျိဖျိစီအံ
- (၃) ကဒူးဂုထိပ်ပသိထိပ်ကညီကွဲသရုပ်အတသုတဘဉ်ခိဖျိလံတကစီအံ
- (၄) ကဒူးဆူထိပ်ကညီကွဲသရုပ်တဖဉ်အပျိုစီလအလဲအသးတပယုဉ်ယိဒ်သီးဒီးအဘဉ်သုတဖဉ်ကသုဉ်ညါယိထံပလကဘဉ်ဝဲကွဲဒီးတကူဘဉ်ကူသုတဖဉ်အတအိဉ်သး

မဃူပဋိကမံးဝံင်
Phru Pwgo Committee

လောဂ်ထူ
Ler Htoo

စကီး
Scott

ခဲဒ်ခိဉ်ဒါ
Eh Doh Wah

ရူသး
Ruth

တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ

မိမိတို့၏အကြောင်း (ကဏ္ဍ: ၂-၅)

မုန်ကြီးကော်ရုပ်ကုန်သွင်းလမ်းကမ်းစာရင်းအတိုချုပ် (ကဏ္ဍ: ၂)
KTTC ကိုယ်တိုင်အတတ်ပညာတိုးတက်ရေး (ကဏ္ဍ: ၂)
တိရစ္ဆာန်ရုပ်ကွက်ကုန်သွင်းလမ်းကမ်းစာရင်းအတိုချုပ် (ကဏ္ဍ: ၂-၃)
တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာတိုးတက်မှု (Global Border Studies)
မိမိတို့၏အကြောင်း (ကဏ္ဍ: ၃-၄)
ပထမဆုံးအကြောင်းအရာအတိုချုပ် (ကဏ္ဍ: ၄)
ZOA ခံ: ADRA ကမ်းစာရင်းအတိုချုပ် (ကဏ္ဍ: ၄)
ပထမဆုံးကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာတိုးတက်မှု (ကဏ္ဍ: ၄-၅)
တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာတိုးတက်မှု (ကဏ္ဍ: ၄-၅)
ပထမဆုံးအကြောင်းအရာ (ကဏ္ဍ: ၅)

မိမိတို့၏အကြောင်း (ကဏ္ဍ: ၆-၉)

ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာတိုးတက်မှုအတိုချုပ် (ကဏ္ဍ: ၆-၉)
ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာတိုးတက်မှုအတိုချုပ် (ကဏ္ဍ: ၆-၉)

တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ (ကဏ္ဍ: ၁၀-၁၁)

ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာတိုးတက်မှုအတိုချုပ် (ကဏ္ဍ: ၁၀-၁၁)

မိမိတို့၏အကြောင်း (ကဏ္ဍ: ၁၂-၁၃)

မိမိတို့၏အကြောင်း (ကဏ္ဍ: ၁၂-၁၃)

တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ (ကဏ္ဍ: ၁၄-၁၅)

တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာတိုးတက်မှုအတိုချုပ် (ကဏ္ဍ: ၁၄-၁၅)

မိမိတို့၏အကြောင်း (ကဏ္ဍ: ၁၆-၁၇)

မိမိတို့၏အကြောင်း (ကဏ္ဍ: ၁၆-၁၇)

မိမိတို့၏အကြောင်း (ကဏ္ဍ: ၁၈-၂၁)

မိမိတို့၏အကြောင်း (ကဏ္ဍ: ၁၈-၂၁)
မိမိတို့၏အကြောင်း (ကဏ္ဍ: ၂၀-၂၁)

မိမိတို့၏အကြောင်း (ကဏ္ဍ: ၂၂-၂၃)

မိမိတို့၏အကြောင်း (ကဏ္ဍ: ၂၄-၂၅)

မိမိတို့၏အကြောင်း (ကဏ္ဍ: ၂၆-၂၇)

Table of Contents

School News (pg. 2-5)

Mutraw Education Department
Will Distribute Student Health Provisions (pg. 3)
KTTC Students Participate in their First Fieldtrip (pg. 3)
Taungoo District Selected an Additional Education Leader (pg. 3)
Global Border Studies in Noh Poe Refugee Camp (pg. 5)
SPDC Burn Village, Including a School Dormitory (pg. 5)
ZOA Said ADRA Will Takeover VT Projects (pg. 5)
New Burma Army Camp Causes Disruption for KSEAG Distribution (pg. 5)
Newly Widowed Teacher Continues Teaching (pg. 5)

International Education News (pg. 6-9)

New Mobile Schools in the Slums of Delhi
The Youngest Headmaster in the World

Focus Stories (pg. 10-11)

KSEAG Teacher Subsidy and School Materials Distribution

Traditional Knowledge (pg. 12-13)

Indigenous Elders and Shamans (IKAP-Burma) Workshop

Interview (pg. 14-15)

Saw Kaw Khee La (Dweh Lo Township Education Leader)

Teacher Education (pg. 16-17)

Creating a Positive Classroom Atmosphere

School Health (pg. 18-21)

Karen (pg. 18-19)
Burmese (pg. 20-21)

Poems, Games and Cartoons (pg. 22-23)

Teacher Talk (pg. 24-27)

Reader Feedback (pg. 28)

School News

ပဲကည်ကိုစဉ်တံတိစ၊မ၊စ၊ကရူလီဟုၚ်ဝဲကွီသရၚ်
တံမ၊စ၊ပဲလါအိးကထိဘၚ်ဒီးလါနီၚ်၅ဘၚ်(၂၀၀၉)
အကတိၚ်န့ၚ်ကညီဆူၚ်ချ့၊ မ၊စ၊ပဲကျိပျဲလီၤစုၢ်ကိးအပု
ဘၚ်မူဘၚ်ဒါလၢတံၢ်ဟ့ၚ်ဝဲဘၚ်ဃးကိၢ်နီၚ်ထံးတံၢ်ဒီသ
ဒါတံၢ်သိၚ်လိဆူၚ်ကိၢ်ရၢၢ်၊ ကိၢ်ဆၢၚ်ဒီးကရူၢ်ကူၢ်သုပု
ဘၚ်မူဘၚ်ဒါတဖၣ်အအိၣ်န့ၚ်လီၤ၊ တံၢ်သိၚ်လိအတံၢ်
ရဲၣ်တံၢ်ကျဲးအံၤကအိၣ်ဒီးပဲဝဲတံၢ်ကိၢ်ခါကွီသရၚ်တံၢ်မ၊
လိအကတိၢ်တဘျီလၢကွီသရၢ်၊ သရၢ်မုၢ်တဖၣ်အဂီၢ်
န့ၚ်လီၤ။

ခိလုဂ်ကိမိဝေပုဂ်အရူလိမ္မံလိမ္မံသးဒီးလိဂ်ကဝိဂ်ကိမိ

ကညီကိုသရဏ်တသိဝ်လိမိလုဂ်ကွိဖိဒီးကွိသရဏ်တဖဏ်လၢတၢ်လီၤပျီတဘျီဝဲအံၤအိၣ်စ့ၢ်ကိးဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကနၤလၢကွိဖိ၊ မိၢ်ပၤ၊ ကွိသရဏ်ဒီးလီၤကဝိဒိၣ်နၢတဖဏ်အဂီၢ်ယုၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ဒိဟ့ၣ်နီၤလိာ်သးတၢ်သုတၢ်ဘၣ်ဒ်ပစံးတၢ်အသိးကွိဖိလၢအသနၢၣ်၊ သရဏ်လၢအသနၢၣ်၊ မိၢ်ပၤဒီးလီၤကဝိဒိၣ်နၢတဖဏ်လၢအသနၢၣ်လၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ။ ပျီပူတၢ်ဟူးတၢ်ဂၤအံၤညီန့ၢ်တၢ်မၤအိၣ်တဘျီဝဲလၢဒံၣ်စဲဘၣ်တၢ်အပူၤဒီးကွိဖိတဒိမ့ၢ်ဝဲပုၤ(၁)တန့ၣ်ဖိသ့ၣ်တဖဏ်န့ၣ်လီၤ။ လၢတၢ်လၢဟ့ၣ်နီၤဟ့ၣ်ဒိအတၢ်ရဏ်တၢ်ကျဲၤအပူၤပူၤကွိဖိနီၣ်ဂံၢ်အိၣ်(၃၀)ဂၤဒီးကွိသရဏ်အိၣ်(၅)ဂၤန့ၣ်လီၤ။

KTTC ကိုမိသမာဉ်အတိုင်း ဟုတ်တရားနဲ့ လေ့လာတတ်

၆၃၆

ကညီကွဲသရုပ်တော်သိင်္ဂလိမ္ပင်ကွဲခိပ်သရုပ်သးတိစံး
ဝဲ“တနံင်အံးယသးခွဒိပ်မးယမ္မံဟဲဘၣ်လၢတၢ်လိာ်ဖး
ယံးဘၣ်ဆၣ်ယတလိာ်ဘျးလိာ်တီၤဘၣ်. ခီဖျိတ်ဟ့ၣ်ခီ
ဟ့ၣ်နီတတီၤဂုတတီၤဂုယထံၣ်ဘၣ်လၢယမ္မံကွဲဖိသ့ၣ်
တဖၣ်ဒီးကွဲဖိလၢကီၢ်ပူတဖၣ်ဃုၣ်ဒီးကွဲသရုပ်. ကမံး
တံၣ်, မိၢ်ပၤဒီးလီၢ်ကဝီၤခိပ်နီတဖၣ်သ့ၣ်ခသးခသ့ၣ်

[illegible]

တၢ်ရၢ်တၢ်ကျဲလၢကိၣ်အတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့. အဂီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်
 ဝဲတၢ်ငးအိၣ်ကိၣ်မိသ့ၣ်တဖၣ်လၢကသံၣ်ထိးကလဲၣ်ဒီးဝဲ
 တၢ်မ့ၢ်-အုၣ် န့ၣ်လီၤ. အကတီၢ်ဖဲတၢ်ဘၣ်ငးအိၣ်ဖဲမိ
 သ့ၣ်လၢကသံၣ်တဖၣ်အံၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်အိၣ်
 ဝဲလၢတၢ်မၤလိအကတီၢ်အယီတၢ်အံၤဂ့ၢ်ဒိၣ်ဝဲတက့ၢ်လၢ
 ကိၣ်သရၣ်. သရၣ်မ့ၢ်တဖၣ်ဟံးစၢမ့ၢ်န့ၣ်သရၣ်ကံ

စီလုံကိစ္စဖြေရှင်းရေးအဖွဲ့ချုပ်

တီ ခုကိရ်ရှ်ဃုထာ၊ ထီၣ်ကုၣ်သုဆဲးလောဝဲ၊
ကိၣ်ပုၤတီၣ်ခိၣ်မဲးပုၤဝဲၤတၢ်ခၢဝီ

တိဆူကီၢ်ရှၢ်ဖဲကီၢ်သုလုအကီၢ်ရှၢ်(၇)ဘၣ်အကျါတ
ဘၣ်လၢအတူၢ်ဘၣ်ပယီၤသုးအတၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပျီၣ်ကွံာ်လီၤ
ကဝီၢ်အနးကတၢၢ်စးထီၣ်ဖဲ ၂၀၀၆ နံၣ်လံးလံးန့ၣ်လီၤ၊
စးထီၣ်ဖဲန့ၣ်လံးလံးဝဲၤကွၢ်ဝဲၤဒုးအါကျါတၢ်သုၣ်ထီၣ်ဆိ

သရုပ်အုပ်ဝါစံးဝဲ “ကိုတဖင်အံ့မ့ဒ်ထဲလထီတထွ် ကီဆင်န့ဉ်လီၤ. ဒိပ်ဖးခိပ်ကီဆင်န့ဉ် ကွဲအိပ်စ့ကိး ဘၣ်ဆင်မတၢမးတဆွာထီၣ်ကွဲအမံစရီအယိကိုတဖင် အမံတနင်လီၤဝဲကညီကီစံၣ်တၢတိစၢမၤစၢကရူၢ်အပူၤ န့ဉ်ဒီးဘၣ်. ပယုထထီၣ်ပူၤတိခိၣ်ရိၣ်မဲဟူးဂဲၤတၢအသိ လံအယိယ နက်လၢ ၂၀၁၀-၁၁တၢသိပ် လိနံၣ်ဒုကိုလၢ ဒိပ်ဖးခိပ်ကီဆင်တကပၤအမံကထီၣ်ဝဲန့ဉ်လီၤ.”

ဤအါရုံအတီပူတန်ကရလီဝဲဒ်လံာ်တံးဒီးစးလၢ
ဒဲကဝီတဖၣ်အပူဒ်သိးပုလၢအကနာ်လီဝဲကိုတဖျၢၣ်

Thra Eh Wah said, "These schools are all in Htaw T'Htu Township, but we also have schools in Daw Pa Kho Township but no-one collected their school profile forms to register with KSEAG. Now we have an additional Education leader hopefully he will be able to collect the forms and submit them for the 2010-2011 academic year."

ကမ္ဘာ့ကျောင်း School News

အံ့ကဘတ်တံသမံသမီးမကွာဒီးစဲးအီးဝံးမးတံကတုာ်လိာ်အီးန့ဉ်လိာ်. ကွီဖိနီဉ်ဂံာ်လံာ်တံကတုာ်လိာ်အီးကမုာ်ထဲ(၁၅)ဂတုာ်(၂၀)ဂန့ဉ်လိာ်. ကွီလံာ်ကဟဲထီဉ်ကွီတဖျာဉ်အံးတံန့ဉ်တံဆဲးလံာ်ကလုာ်န့ဉ်အကွါတအိဉ်ဘဉ်လိာ်ဆီဒုဉ်တံ ပုာ်လံာ်ကဟဲတဖျာဉ်ကဘဉ် မုာ်ပုာ်လံာ်အဖျိ(၁၀)တီးမုတမုာ်တီးဒိဉ်တုဉ်ကွီန့ဉ်လိာ်.”

ပုာ်လံာ်အဖျိထီဉ်ကွီအံးကဘဉ်မကွာဒီးစဲးအီးဝံးမးတံကတုာ်လံာ်ပုာ်တတံအပုာ်အဖျာဉ်ကတံကနီဉ်န့ဉ်လိာ်. ကွီသရဉ်လံာ်ကသိဉ်လိတံတဖျာဉ်ကမုာ်ဝဲသရဉ်လံာ်ကီဉ်ချာဒီးတံမလိဆဲးကတီဉ်ကမုာ်ဝဲခံနီဉ်န့ဉ်လိာ်. ပုာ်တတံနီဉ်အဂီဉ်လံာ်ကအိဉ်ဝဲ(၆)ဘဉ်လံာ်အမုာ် Human Rights/ Human Wrong, Human Development & Culture, People & Power, History of Equality Global Geography ဒီးFirst year Research Project န့ဉ်လိာ်. ပုာ်ခံနီဉ်ဖိတဖျာဉ်အဂီဉ်လံာ်

ပထဝီဝင်ဆိုင်ရာမူဝါဒ(IE)ခွဲနီဉ်အိဉ်ကမ္ဘာ (ထုထုဉ်န့ဉ်)

ကအိဉ်မုာ်ကီးဝဲ(၆)ဘဉ်လံာ်အမုာ် Peace & Justice: Restorative Approaches, International History or 20th Century Borders, Citizenship, Multi Ethnic Societies: Western approaches to the Problem, Social Identity ဒီးFinal Year Research Project တဖျာဉ်န့ဉ်လိာ်. သရဉ်စီးလိာ်အိဉ်မုာ်စဲးဝဲ, “တံကအီးထီဉ်ကွီတဖျာဉ်အံးယထီဉ်လံာ်အဂီဉ်မးလံာ်ပဝဲသုဉ်ဘိဉ်သးစံသုဉ်တဖျာဉ်အဂီဉ်သီးကဒီးန့ဉ်ဘဉ်အံးထီဉ်တံကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သုဒီးကသုသုဉ်ညါအံးထီဉ်တံဘဉ်ယထံကီဉ်တဖျာဉ်အတံကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သုန့ဉ်လိာ်. ခံမံတမံပကကုာ်ကမုာ်ဖျာဉ်ကတီးဒိဉ်တုဉ်ကွီသုဉ်တဖျာဉ်ဝဲကီဉ်ပယီးဒီးယံးကီဉ်ဆဲးတဖျာဉ်အပုာ်. ပကအိဉ်ဒီးတံဘျးဝဲလိာ်သး, ပမုာ်ကွာ်လံာ်အပုာ်ကွာ်ပတံဘျးဝဲလိာ်သးတအိဉ်ဘဉ်. အဒီးပုာ်လံာ်အဖျိထီဉ်ကွီဝဲအံးဘဉ်ယဒီးတံတိခိဉ်ရိဉ်ခဲန့ဉ်ကဒီးန့ဉ်ဘဉ်ဝဲလံာ်အုဉ်သးတမံယံးဒီးကွီလံာ်ကဝီအဂီဉ်တဘဉ်သိဉ်လိာ်တံတိခိဉ်ရိဉ်ခဲသီးသီးန့ဉ်လိာ်.” ကွီအံးဘဉ်တံကအိဉ်ထွဲမကွာ်အီးလံာ်ဟီဉ်ခိဉ်ချာတံကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သုဝဲကွီ(World Education)ဒီးမုမုာ်လံာ်ညိဉ်သိဉ်ဒိဉ်ဒီးလံာ်န့ဉ်ကွီတဖျာဉ်တမံတံကကွာ်ဟံးန့ဉ်အီးလံာ်ကီဉ်(Ireland Dundalk University)တနီဉ်လံာ်အကြးဒီးဘဉ်ကံဘဉ်ခဲတံအိဉ်သးန့ဉ်လိာ်.

ပယီးသုးန့ဉ်လိာ်ခးခွဲဉ်ထုဉ်ကွီသံးဒီးပဝဲသုဉ်ကွီပဉ်ခွဲ

ဝဲလံာ်ယန့ဉ်အံးရံဉ်ထီဉ် ၁၇သီ ၂၀၁၀ နံဉ် ပယီးသုးစကခနီဉ်ဂံာ်(၁၀)န့ဉ်လိာ်ခးဝဲယဲအသဝီ, လံာ်ဒိဉ်ကီဆဉ်, ချာဉ်လံာ်ထုဉ်ကွီရံဉ်ပုာ်န့ဉ်ဆဲးကတီဉ်န့ဉ်လိာ်.

သံးဒီးခွဲဉ်ကွီသံးဒီး(KSEAG- ၂၀၁၉)

သဝီဒီးကွီဖိ, ကွီသရဉ်သရဉ်မုဉ်သုဉ်တဖျာဉ်ဒီးန့ဉ်ဆိဟဲဝဲတံကစီဉ်လံာ်ကဝီပုာ်ဟံးတံဘဉ်တံဘါအယံးပုာ်ပုာ်အသးချးဆဲးချးကတီဉ်ဘဉ်ဆဉ်ပယီးသုးတဖျာဉ်န့ဉ်လိာ်န့ဉ်အကွီကွီဝဲသဝီတဖျာဉ်အဟံဉ်ခဲလံာ်ယုဉ်ကွီဟံဉ်န့ဉ်လိာ်.

စီးစတံးလံာ်ကညိဉ်လိာ်အိဉ်ကမုာ်မံးတံကအနီဉ်န့ဉ်စဲးဝဲ “ကတီဉ်အံးပယီးသုးတဖျာဉ်ဟုးဂဲးဒီးဝဲလိာ်ကဝီဖဲန့ဉ်အယံးဒုဖိသဝီတဖျာဉ်အိဉ်သုဉ်ဒီးဒုဉ်လံာ်ပုာ်လံာ်ကွါန့ဉ်လိာ်.”

တံထီဉ်ဒုးတဘျီအံးဒုသဝီဝဲယဲအကရံဉ်(၁၀)ဖျာဉ်လံာ်ပုာ်နီဉ်ဂံာ်အိဉ်ဝဲ(၁၀၀၀)ဘျီကံထီဉ်ဝဲပုာ်လံာ်အိဉ်ကမုာ်န့ဉ်လိာ်.

ZOAခံးADRA ကပံးသီဉ်ကုာ်တံကစီဉ်သုဉ်ကွီမူဝါဒ

စးထီဉ်လံာ်ယုာ်. ၂၀၁၀အပုာ်န့ဉ် ADRA (Adventist Development and Relief Agency)ကဟံးထီဉ်ကုာ်တံကစီဉ်သုဉ်ကွီ(VT(Vocational Training)လံာ်ခိဉ်မကွာ်ဝဲအဂီဉ်န့ဉ်စီးလံာ်လံာ်အမုာ် Program Manager ZOA, Thailand ခံးဝဲန့ဉ်လိာ်. တံရံဉ်တံကွါဘဉ်ယဒီးတံဟုဉ်လိာ်ကွါအကွါအကွါတဖျာဉ်လံာ်အမုာ်ဝဲတံဖဲးတံမကွါဘဉ်ယဒီးတံဟံးလိာ်တံမကွါအတံ

ဒိဉ်ခိဉ်ကုာ်တံကစီဉ်သုဉ်ကွီမူဝါဒ(ဝဲကံးဒီး) ဝဲကံးဒီး-ဒိဉ်ခိဉ်

ကွီဉ်, တံအံးလိာ်သကံးတံဖဲးတံမကွါတံကရုကရံဉ်ခဲဖုအဘဉ်စကန့ဉ်ဘဉ်စးထီဉ်အီးလံာ်မဟံးကကံးန့ဉ်လံာ်လံာ်. အစဲးကဒီးဝဲ, “ပကစးထီဉ်မသကံးတံဒီး ADRA စးထီဉ်ဝဲလံာ်ယုာ်အပုာ်ပုာ်ကုဉ်ဟုဉ်ဖးတံ, အဝဲသုကဟံးမုဒါလံာ်တံတိခိဉ်ရိဉ်ခဲဒီးတံမကွါထီဉ်တံမကွါမိလံာ်ပုာ်တံကဟန့ဉ်လိာ်.

ပကမသကံးတံတုာ်လံာ်၂၀၁၂န့ဉ်, အဝဲသုဉ်ဖိဉ်မုဉ်န့ဉ်ခဲလံာ်လံာ်န့ဉ် ၂၀၁၁နံဉ်ကတံန့ဉ်ပကဟုဉ်လိာ်ကွါအီးတံဖဲးတံမကွါလံာ်လိာ်.” န့ဉ်သရဉ်စီးလံာ်လံာ်န့ဉ်လိာ်. ဖိဉ်န့ဉ်မကွါဝဲတံကစီဉ်သုဉ်ကွီအတံမလိလံာ်အမုာ်တံဆဲးတံ, တံတုာ်တံကွါ, တံတုာ်ကီဉ်, တံဖိအိဉ်တုာ်အိဉ်, တံထါ, တံဖိဉ်ယဲဉ်, တံဘျီစးဖိကဟုဉ်, ခိဉ်ဥုဉ်ထုဉ်, တံတုာ်တံလံာ်, တံဖိဉ်ထး,

တံဒုတံအု, တံသုဉ်ထီဉ်ဘျီထီဉ်, တံသုဉ်တံဖျး, တံဘဉ်ဆဉ်ဖိကီဉ်ဖိ, တံကွါပုာ်မိသုဉ်, သးပုာ် ဒီးတံမလံာ်မလံာ်သးစးထီဉ်လံာ်၂၀၁၃နံဉ်လံာ်လံာ်ဒီးဒုးသုထီဉ်ဝဲပုာ်၁၈၀၀၀ဂဲးန့ဉ်လိာ်. သရဉ်စီးအိဉ်ထုဉ်လံာ်အမုာ်တံဖိအိဉ်တုာ်အိဉ်, တံတုာ်ကီဉ်ဒီးတံကွါထွဲဖိသုဉ်, သးပုာ်တံသိဉ်လိမုဒါခိဉ်စဲးဝဲ “ပစးထီဉ်ဟုဉ်ဝဲတံကစီဉ်သုဉ်ကွီအတံမလံာ်၂၀၀၇လံာ်အီးကထီဉ်ဘဉ်လံာ်လံာ်. ပုာ်မလိတံဖိလံာ်ယဟုဉ်ဘဉ်တံသိဉ်လိန့ဉ်အိဉ်ဝဲ ၁၀၀၀၀ကွါလံာ်, ဘဉ်ဆဉ်ဒီးပုာ်လံာ်အဖျိထီဉ်

ဒိဉ်ခိဉ်ကုာ်တံကစီဉ်သုဉ်ကွီမူဝါဒ(ဝဲကံးဒီး) ဝဲကံးဒီး-ဒိဉ်ခိဉ်

အံးလံာ်ကွါအုကီဉ်ချာအယံးယဘဉ်ဟုဉ်အံးထီဉ်ကဒီးတံမလိန့ဉ်လိာ်.” အစဲးကဒီးဝဲ, “လံာ်ညါန့ဉ်ပဟုဉ်လိာ်လံာ်အုဉ်သးထဲလံာ်ခိဉ်ဒီးဒီးကဝီကမံးတံကဟုဉ်လိာ်ဝဲဘဉ်ဆဉ်ဖဲအပုာ်ကွါ ၂နံဉ်န့ဉ်ပစးထီဉ်ဟုဉ်လံာ်အုဉ်သးကီဉ်ကွီတံကဟုဉ်ပနီဉ်ဒီးဟီဉ်ခိဉ်ဒီးဖျာဉ်အပတံအံးသီးဝဲန့ဉ်လိာ်. ဝဲတံသံကွါသံဒီး ADRA အပုာ်န့ဉ်တံမကွါ(Assistance Coordinator) စီးလံာ်ဟုဉ်အံးအစဲးဝဲ “ပဝဲဒုဉ်ပအိဉ်ဒီးဒုဉ်လံာ်ထီဉ်တံကွါတံကွါအဖျာဉ်မုာ်ဒီးန့ဉ်လိာ်. ပန့ဉ်လိာ်ဆဲးကဝီပုာ်ဒီးခိဉ်န့ဉ်အပုာ်ပ

ဝဲကံးဒီးခိဉ်ခိဉ်ကုာ်တံကစီဉ်သုဉ်ကွီမူဝါဒ(ဝဲကံးဒီး) ဝဲကံးဒီး-ဒိဉ်ခိဉ်

သမံထဲဝဲVTသရဉ်သိဉ်လိတံတဖျာဉ်, ပုာ်မလိတံဖိတဖျာဉ်ဒီးပုာ်မကဝီဖိတနီဉ်ဘဉ်ယဒီးအဝဲသုဉ်အတံလိဉ်အိဉ်ခဲလံာ်တံကလုာ်ဒီးပကဘဉ်မကွါမုတမုာ်မကွါအီးဆုညါခဲလံာ်န့ဉ်လိာ်. အကတီဉ်ဝဲADRA စးထီဉ်ဟံး VT မုဒါတံဖဲးတံမကွါလံာ်လံာ်န့ဉ်ခိဉ်န့ဉ်တံဖဲးတံမကွါဒီးတံဒုးလံာ်တံရံးကွါခဲလံာ်ကဘဉ်တံရံဉ်ကွါအီးလံာ်ပပုာ်မကွါတံဖိတဖျာဉ်န့ဉ်လိာ်.”

ပယီးသုးကလံာ်အသီမလံာ်တံကညိဉ်ကီဉ်ခိဉ်ကုာ်တံကစီဉ်သုဉ်ကွီမူဝါဒ

ကညိဉ်ကီဉ်ခိဉ်ကုာ်တံကစီဉ်သုဉ်ကွီမူဝါဒကရံဉ်လံာ်ကွါသရဉ်တံဆိဉ်ထွဲမကွါမလံာ်နီဉ်ဝဲဘဉ်ဒီးခိဉ်ခိဉ်ဘဉ်အပုာ်ဘဉ်ကံးထီဉ်လိာ်ဝဲကွီသရဉ်, သရဉ်မုဉ်လံာ်ဖိမုာ်တံကွါမုာ်အဆဲးကတီဉ်န့ဉ်လိာ်. သရဉ်န့ဉ်ကီဉ်လံာ်

Continues on page 9

ကမ္ဘာ့ပညာရေးရက်အထိမ်းအမှတ်

[illegible]

ဖိခံကလုာ်န့ၣ်ဘၣ်. ဖဲၤၵဝၢအနီၣ်န့ၣ်တၢ်ဒူးတယးဝဲ
လာ်အူဒယၢ်အပျါကမျါခဲလာ် ၁,၁၄၇,၉၉၅-၉၀၄ လၢ
အါန့ၣ်ဝဍ္ဎးကယၤယၣ်ယၣ်န့ၣ်ဘၣ်အိၣ်မူဝဲလာ်တၢ်ဖှိၣ်
တၢ်ယၢ်အပျါန့ၣ်လီၤ. ဒီးဖဲၤၵဝ၃န့ၣ်အူဒယၢ်ထံဖီကီၢ်ဖီ
၂၁,၅၀၀,၀၀၀ဂၤယၣ်ယၣ်ဘၣ်အိၣ်ဝဲလာ်တၢ်လီၤလၢအ
လံာ်ကအိၣ်ဝဲ၁,၄၈၄စက္ကယါကံလိမံထၢၣ်ဖဲဝုာ်ဒုလံာ်အ
ပျါလၢအလံာ်ကလီၤလၢထဲသီးဒီးဝုာ်တကျၢ်(၃)၁၅၅န့ၣ်
လီၤ. ကီၢ်မုၢ်န့ၣ်တၢ်မၤလိအကုၢ်အဂီၢ်စ့ၢ်ကီးဘၣ်တၢ်သူ
အိၣ်ဖဲအဲကလံးပၤဝဲကီၢ်အူဒယၢ်အဆၢကတီၢ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်
တဖၣ်အံၤအကျါတနီၤအိၣ်ဝဲဒံးတုၤလၢဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ်
လီၤ. ဖီသၣ်လၢအသးနီၣ်တုၤ(၁၄)နီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်၃ပုၤခံပုၤ
လၢကီၢ်အူဒယၢ်န့ၣ်မၤလိဝဲတၢ်လၢတီၤဖှၣ်ကွီန့ၣ်လီၤ. တၢ်
မုၢ်ဘျၢလီၤတုၢ်ကျိၣ်စ့သ့ၣ်တဖၣ်အါအါဂီၢ်ဂီၢ်လၢတၢ်ကျၢ်
ဘၣ်ကျၢ်သ့အပျါဘၣ်ဆၣ်ပျါအါနီၣ်၃ပုၤလံာ်ပုၤန့ၣ်မုၢ်ပျါတ
သ့လံာ်သ့လံာ်ဒီးထဲဒၣ်ပျါမၤလိတၢ်၁၅၅မွဲကယၤန့ၣ်တုၤဝဲ
ဒၣ်ဆူတီထီကွီန့ၣ်လီၤ. ဖဲၤၵဝၢနီၣ်လီၤခၢၣ်သးပဒိၣ်ဒုး
အိၣ်ထီၣ်ဝဲဒီကလုာ်ဖီလစံၣ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ကျၢ်
ဘၣ်ကျၢ်သ့ဒံးသီးကဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲက့ၢ်ဂီၤလၢအဒံးသီးသီး
လိာ်သးလၢကီၢ်အူဒယၢ်ဒီတဘျီအပျါန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်
ပဟံၣ်ကံၣ်ဝဲဖီသၣ်ပျါမၤတၢ်ဖီ

အဲတအိဉ်တၢ်ဒီးတၢ်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့ဘဉ်ဒီးမ့ၢ်ပုၤတဖဉ်
လၢကစးထီဉ်မၤတၢ်အသိန့ဉ်လီၤ. DFID (Department
for International Development) ကရုၤလၢအဖဲလၢကီၢ်
ချ့အံၤဆိဉ်ထွဲမၤစးဝဲတၢ်မၤလဲၤထီဉ်လဲၤထီတၢ်ရဲဉ်တၢ်ကျဲၤ
လၢပုၤလၢအဟံဉ်တအိဉ်ယီတအိဉ်ဟီဉ်ကဝီၤအပူၤလၢအ
ဘဉ်ယးဒီးဝုၢ်ဒုလံာ်တၢ်မၤလိသိလုဉ်န့ဉ်ဘဉ်တၢ်ကူၢ်ထွဲ
အီၤလၢဒုလံာ်အတၢ်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့အပဒိဉ်လၢအအိဉ်ဝဲ
ဒုဉ်လၢ (SSA) Sarva Shiksha Abhiyaan) အူဒယာ်
တၢ်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့ပဒိဉ်အတၢ်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့အဖီ
လံာ်န့ဉ်လီၤ. တၢ်ဖဲတၢ်မၤရဲဉ်ကျဲၤအံၤဘဉ်တၢ်စးထီဉ်တၢ်
အီၤလံာ်လၢနံဉ်အခိဉ်ထံးလံာ်လံာ်ဒီးဘဉ်တၢ်ဒုးလဲၤတရံး
အီၤဒီးကူၢ်ထွဲအီၤလၢပဒိဉ်စိစဉ်ကရုၤလၢဘဉ်တၢ်ကိးအီၤ
လၢ (Butterflies)လၢအတၢ်မ့ၢ်လၢကူၢ်ဖိအိဉ်ဝဲလၢကမၤစၢၤ
ဖိသုဉ်လၢအတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်တအိဉ်တဖဉ်ဒီးရဲဉ်ကျဲၤန့ဉ်
တၢ်လၢအဂီၢ်ဒီးသိးကမၤလိဘဉ်တၢ်လၢပဒိဉ်တၢ်မၤလိကီၢ်
အဂီၢ်န့ဉ်လီၤ. သိလုဉ်ဘၢးစံးလီၤလံာ်တဖဉ်ဘဉ်တၢ်မၤဂ့ၢ်
ယီဉ်ကူၢ်ဒီးမၤယီဉ်အလုၢ်ဘီပုၤဒီးတၢ်ဂီၤကွဲးကွဲးသုဉ်တ
ဖဉ်လၢသိလုဉ်အဂီၢ်မၤလိဒီးတၢ်ဆိတလဲသုကူၢ်အီၤဒ်တၢ်
မၤလိတီၢ်စးလဲၤတရံးယုာ်ဒီးတၢ်ဟံးလိအကလုာ်ကလုာ်
လၢတၢ်သိဉ်ဒီးတၢ်မၤလိပိးလိအဂီၢ်ဟံးယုာ်ဝဲဒီးကွဲၤဟူ
ဖျါ, လံာ်လံာ်, ဖိသုဉ်တၢ်လိာ်ခိဉ်လိာ်ကွဲးဒီးခိဉ်ဖျါထီဉ်
တဖဉ်န့ဉ်လီၤ. အဝဲအံၤဟံးဖျါထီဉ်တၢ်အခီပညိလၢတၢ်
ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့တဖဉ်တၢ်စိခိအီၤသ့ဝဲတုၤလၢဖိသုဉ်တ
ဖဉ်အအိဉ်လၢတၢ်လီၢ်ကိးပုၤဒုးဝုၢ်ဒုလံာ်အပူၤလၢပုၤလၢ
အဟံဉ်တအိဉ်ယီတအိဉ်တၢ်လီၢ်တဖဉ်န့ဉ်လီၤ. အဝဲသုဉ်
ဘဉ်တၢ်ကိးအီၤလၢ ခုၤလံထီဉ်ဖဉ်ထီဉ်တၢ်မၤလိကီၢ်

ကျွန်ုပ်တို့၏အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတွက်

ဖက်ကတတ်ထူးယံကွက်အိဒီးအသံသွပ်၊ ဒီးတက်က
ဟ်ပုကွဲမိလတ်မလိလသိလွင်ဘားစံပုဒ်အံလတ်
ထံဘ်တုာ်နီတဘျီလတ်အိတ်မုပုဒ်ဘ်န့လီ၊
ဘ်ဆုာ်အပုကွဲတယံတမိတ်န့မိတ်ဟ်သုတ်တ
ဖ်အသးဟ်ဆုာ်ထီကွာ်လတ်ဆုာ်လံဆုတ်မလိ
လသိလွင်ဘားစံတဖ်အပုဒ်သီးကန့ဘ်တက်ကွာ်
ဘ်ကွာ်သုန့လီ၊
စးထီလတ်မလိကွာ်အံစးထီအသးလံလံန့
ပုမလိတ်မိတ်တယံဘ်တတ်ထာ်န့တုာ်အံလတ်
ဆက်တိုပုတက်မလိစံပဒ်တတ်သိတ်လိကွဲအပုလံန့

ပုဒ်နီဒ်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတွက်

လီ၊ ကျွန်ုပ်တို့တဖ်စုာ်ကီးလူမိတ်ထွဲမထွဲစးမိသုဒ်
သီးကျဲလတ်ပဒ်တတ်သိတ်လိကွဲဟ်လိတ်အသီးန့လီ၊
တံးစးတယးလတ်လတ်ဘားစံတဖ်အံကလုာ်
လတ်ပုဒ်မလိတ်၅,၀၀၀လတ်ယုတ်နီဒ်တီးပ
တိုလတ်အလိဆီလိသးန့လီ၊ ကိုဒ်မိနီမိတုာ်
သုတ်တဖ်ဘ်တတ်ဟ့ဒ်လိအံဆုမိသုတ်လတ်
ထီတတ်မလိကီးကဒ်ဒ်အမုတ်အိတ်န့ဂံန့ဘါလတ်
န့အိတ်ဆုာ်အိတ်ဆုထီမိသုတ်အိတ်န့လီ၊ ကီးဆက်
တိုတတ်မလိသိလွင်ဘားစံတတုာ်အတ်လိလံန့တ
မုာ်ထံမိသုတ်လတ်အံတုာ်မနီတဖ်ဟ်ဘ်၊ မိသုတ်
သးစးဒီးပုဒ်အကတဖ်ဖျါလိကလတ်ပုကွဲထွဲအံ
သုတ်တအိတ်နီတကဘ်ဒီးမိသုတ်မိအံအံကဟ်ဖျိ
ထီအသးဒ်သီးကထံဘ်တတ်မနုအသးလံန့
လီ၊ မိသုတ်တဖ်တတ်သိတ်လိအံဟ့ဒ်အံကွဲ၊ ကီး
လတ်အံကွဲဒီးတတ်ဂံတံးလတ်ရဲကွဲယုတ်အံခါ

ပုဒ်နီဒ်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတွက်

New Mobile Schools in the Slums of Delhi

India, situated in South-East Asia, is the seventh largest country, by geographical area, in the world. It is the second most populated country with the most people taking part in the nation's democracy. During the mid-19th century, India was colonized by the British, until they struggled for independence, through non-violence resistance, and became an independent nation on 15th August 1947.

It took them less than 3 years to establish their own Constitution of India, on 26th January 1950, making this the longest and most exhaustive constitution of any independent nation in the world. They created a Parliamentary system of democracy, with 2 sections (the Upper house called the 'Rajya' the council of state and the lower house called the 'Lok Sabha' the house of the people), based on the British parliamentary system. Since the 1990's, when they were described as having a strong centre but weaker states, India's government has developed and is now the nation where the most people use in their democratic rights. Freedom of speech, expression, belief, assembly and association, migration and a choice of occupation or trade are the fundamental rights of every Indian citizen. If you were born in India, you are an Indian citizen, but your citizenship will be revoked if you become a citizen of a different country; they do not allow dual citizenship. In 2008 India had an estimated population of 1,147,995,904; with over approximately 40% living under the line of poverty. In 2007 there were approximately 21,500,000 people living within the 1,484 km² area of Delhi, an area 3 times the size of Rangoon. A westernized schooling system was put in place when the British ruled India and many of its traits still exist in the modern system. Primary education, for children up to 14 years old, has the highest attendance rate of nearly two-thirds of the population. Even though more money has been invested in education, more than a third of the population is illiterate and only 15% of students reach High school. In 1986 the central government created a National Policy on Education to create a uniform system throughout India. They also banned child labour to ensure children did not work in unsafe environments and could attend school, but there have been difficulties enforcing this due to differences in the government parties. There has also been an increase in corruption in schools and teachers being constantly absent from their positions. Over the past 2 decades, new schools have opened up, focusing on alternative education, supported by UNICEF, to encourage more children to attend school.

Recently the Indian government has placed an emphasis on schooling, promising to triple the education budget over the next 5 years. As a sign of their commitment to developing their levels of literacy, in August 2009 they passed an education bill stating all children aged between 6 and 14 years old are entitled to free education. There are many

barriers which will need to be overcome in order for the 70 million children who have no education to start their learning. DFID (Department for International Development) an English based organization, is supporting an innovative project in the slum areas of Delhi – School buses - initiated by the Delhi Government of Education under the Sarva Shiksha Abhiyaan (SSA), the Indians governments new education program. The project, which started in 2009, is run by a city based NGO called Butterflies, with an aim to mainstream underprivileged children and prepare them for joining government schools. Old buses have been renovated, painted bright yellow with cartoons on the side, and changed into mobile classrooms, equipped with a variety of teaching and learning materials, including a TV, books, soft toys and computers. This means education can be taken to the children's doorsteps, in all areas of Delhi's slums. They are called Chalta Firta School, the Hindi name for a school on wheels or a mobile learning centre. It was the idea of R. M. Mohla, who is assisting to achieve India's universal education target of getting all children aged between 6 and 14 into school by 2010, who views the buses as a place of transition, not a permanent school for the children. It is very difficult for the teachers to teach children from the slum areas because many work to support their families. Many parents are resistant to send their child to the mobile schools as they prefer them to work in order to supplement their meager income. Some parents cannot enroll them in schools as they themselves cannot read or write. They are also afraid their children would be taken away from them, in the buses, as they had never seen anything like it before. After a while some parents became comfortable to send their child to the buses to gain an education. Since the beginning of the project, half of its students have been enrolled in full-time government schools. The teachers follow up with the child's progress in government schools. It is estimated the buses will be able to help approximately 5,000 children with some level of access to education. Snacks, such as fruit, are given to every child who attends the schools as an incentive to turn up. Many times, when a bus arrives at its site, it is not only the enrolled children who turn up and learn. Younger siblings are brought as there is no-one else to care for them and many other children are curious and will arrive to see what is happening. Children are taught Hindi, English and Mathematics whilst sat on Chatai (mats) on the pavements. They are also given health and hygiene lessons and once a week a sports teacher comes to teach them different games. Children wait patiently and eagerly for the bus to arrive for their daily lessons.

"They feel a great pride in the bus because it comes especially for them. Without the bus, they stand no chance of getting back to school," says community mobiliser Durgesh Gupta. "It transforms their lives and gives them hope."

ဇာတ်(Chatai) နှင့်လီ၊ အဲဒီတုန်းတုတ်တုတ်သိသိစွဲကံး
အီတုတ်ယးတုတ်အိတ်အုတ်အိတ်ချွဲးတန့်တဘျီတံကအဲက
အိုတ်မလီဒီးတုတ်လိတ်ခိတ်လိတ်ကွဲသရဲတဖုတ်ဟဲသိတ်
လိတ်ဂဲလိတ်ကွဲလုအလီဆီလိတ်သးတဖုတ်ကံးနွဲဒီးနွဲ
လီ၊ ဖိသတ်သုတ်တဖုတ်အိတ်ခိးဝဲတုတ်လုတုတ်သးအုတ်ဒီး
တုတ်သးစူအပူဒီးမုတ်လုဝဲလုသိလုတ်ဘးစံကဟဲဝဲလု
အဲဒီတုတ်တန့်တန့်တုတ်မလိအဂီၢ်နွဲလီ၊

“အဲဒဲသုဉ်ဟ်ကဵုဖဵုအသးသုခီဖျိတၢ်မၤလိသိလုဉ်
ဘားစံန့ဉ်ဟဲဝဲထဲလၢအဲသုဉ်အဂီၢ်န့ဉ်လီၤ. မ့တဟ်ဃုဉ်
ဒီးသိလုဉ်ဘားစံဘဉ်န့ဉ်အဲသုဉ်အတၢ်နွဲးတၢ်ယၢ်လၢ
ကတုၤထီဉ်ဆူတၢ်မၤလိတီၤဒးပူၤန့ဉ်တအံဉ်ဘဉ်.” အဲ
အံၤဘဉ်တၢ်တဲဖျါထီဉ်အီၤလၢပုၤတတအပုၤကွၢ်ထွဲတၢ်လဲ
တရံးတၢ်မၤလိကိလၢအမၢ် (Durgesh Gupta) န့ဉ်လီၤ.

“တၢ်အံၤစိၣ်ခိအဝဲသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်မူဒီးဟ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်
မၤလၢန့ၣ်လီၤ.”

ဖိသဉ်အါဒ်အါဂလအလဲထီၣ်မလိတၢ်တလၢတၢ်လဲ
တရံးတၢ်မလိကီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒ်အံၤအဝဲသ့ၣ်မလိက့ၢ်တၢ်
လၢပဒိၣ်တၢ်မလိကီၣ်မိၤပှ်န့ၣ်လီၤ. ဖိသဉ်ပိၣ်မုၣ်ရှဉ်ဟံ
(Shaheen) လၢအသးနံၣ်အိၣ်(၁၀)နံၣ်တကၢၤအံၤအံၣ်
ဒီးကဲထီၣ်ဝဲကသံၣ်သရၣ်ဒိၣ်ဖိန့ၣ်လီၤ. တချးအဝဲမလိ
တၢ်တလၢတၢ်လဲတရံးတၢ်မလိကီၣ်ဒီးဘဉ်န့ၣ်အဝဲမၤၤအ
မိၤတၢ်ဒ်ပှ်အါဘုခုသဉ်လၢကျဲကပၤန့ၣ်လီၤ. ရှဉ်ဟံးစံးဝဲ
“ယဆၢထၢၣ်လၢယဟံၣ်အချးဒီးကွၢ်ကီၢ်ဘဉ်ယဲဖိသဉ်အ
ဂုအဂတဖၣ်လဲထီၣ်မလိတၢ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.” “ယဂံ
တၢ်ဒူးတၢ်တဘဉ်ဘဉ်. ဒီးယကွဲးဘဉ်ဒၣ်ထဲဟ့ၣ်ဒ်
ကျိၣ်စ့ၤဖျၢၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘဉ်ဆဉ်ဝဲအံၤယသ့ၣ်ဂံၢ်အါတၢ်, နီ
ဖးတၢ်ဒီးမၤကီၤလၢဝါကျိၣ်ဘဉ်တနီၤလဲ.”

တတ်လဲတရံတော်မလိက္ခိအံ့၊ ဟိုလိုက်လကလဲထိပ်လဲထိပ်ဘဉ်ဆဉ်တနီန့ဉ်တထုန့ဉ်ပုအသးဘဉ်. စူဉ်နံဉ်တဉ်ခွီး (Sunita Chugh) လာအမ့ဉ်သရဉ်ဒိဉ်ဖိလဒါဒိကလုဉ်ဖဉ်ဖိမိတော်ရဉ်ကျဲတော်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့ဒီးတော်ဖတော်ဆုအပုမစာတော်တကလအမလိဘဉ်ယးပုဖျိဉ်ဖိအဂုဉ်စံးဝိသုဉ်ဆံးတဖဉ်ဆိဉ်အါမးလဲသိလုဉ်အပုန့ဉ်လီ.

“ယအိကမိၣ်လၢသရၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ကမၤလၢပွဲၤဝဲဒၣ်ဖိသ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်လိၣ်ဘၣ်လၢတၢ်အးဝဲလၢအဂီၢ်န့ၣ်တညီဝဲဘၣ်. ခိမ္ဗိလၢတၢ်လဲၤတရံးတၢ်မၤလိၣ်ကိၣ်တဖၣ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အယီၤသိလုၣ်ဘးစံတဖၣ်ကဘၣ်တၢ်မ့ၤအါထီၣ်ဒီးမၤဂ့ၤထီၣ်ဒူးသ့ၣ်ညါဖိသ့ၣ်လၢဝုၢ်ဒုၢ်လံာ်အပူၤလၢအဟံၣ်တအိၣ်ယီတအိၣ်တဖၣ်ဒ်သီးကမၤလိတၢ်ဒီးတၢ်ကကတံၢ်ကတီၢ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ဒ်သီးကမၤလိဘၣ်တၢ်လၢပဒိၣ်တၢ်မၤလိကိၣ်မိၢ်ပုၤဒီးဟ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်ခွဲးဂ့ၤယၢ်ဘၣ်လၢကမၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အတၢ်အိၣ်မူလၢခါဆူမ့ၣ်ညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပျဉ်းမာန်မြို့နယ်

ကမ္ဘာ့ဆိပ်ကမ်းသစ်များဖွင့်လှစ်ရေး

ဘာသာရေးလုံခြုံရေးနှင့်လိင်ဆက်ဆံရေးအကောင်အထည်ဖော်

ကလံစီးမှန်ထိုင်လာအစီစဉ်အားလုံး၁၂၀၀ကံလိမံး
ထာၚ်ဖဟ့ၚ်မလယးဒီးဘဲကၢၣ်ပိၣ်လဲၣ်က့ၣ်ကျိအဘၣ်
စးန့ၣ်ဘဲကၢၣ်မုၢ်န့ၣ်ကီၢ်စဲၣ်အိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးန့ၣ်လီၤ
ထံဖိကီၢ်ဖိအနီၢ်ဂံၢ်အိၣ်ဝဲၣ်၈၀ကလးဘျီဒီးမုၢ်ကီၢ်စဲၣ်တ
ဘျီလၢထံဖိကီၢ်ဖိအိၣ်အါကတၢၢ်တဘျီလၢကီၤလၢသ့
ကီၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤလၢမုၢ်န့ၣ်ဘဲကၢၣ်အပူၤန့ၣ်ကီၢ်ရၣ်အိၣ်ဝဲ
၁၉ဘျီဟံးယုၣ်ဝုၢ်ခိၣ်ခါၣ်ရူထၣ်န့ၣ်လီၤလၢခါၣ်ရူထၣ်
ကီၢ်ရၣ်အပူၤန့ၣ်နကမၤန့ၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ်န့ၣ်
ကီၣ်ဒိၣ်မးလီၤ

ကိုးအဲ့ဒယထဲကိုးမ့လဲထိုင်လဲထိုင်သနက့ဖိဒိမိသုဂ်လၢအကလးတဖၣ်ဘၣ်ကျဲးစးလှိုအိၣ်အသးသမူအယိတန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဘၣ်ဖိသုဂ်သုဂ်တဖၣ်အံၤတအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကမၤလိတၢ်ဘၣ်အဝဲသုဂ်ဘၣ်မၤတၢ်လၢအနီၢ်ကစၢ်ဒီးအဟံၣ်ဖိယိဖိတဖၣ်ကအိၣ်မူဘၣ်ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤဘၣ်ဆၣ်သနက့ဖိသုဂ်သုဂ်တဖၣ်အံၤတအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကမၤလိဘၣ်တၢ်ဘၣ်ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသုဂ်အိၣ်ဒီးအတၢ်တိာ်လၢအဝဲသုဂ်အတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ကဆဲးဒိၣ်ထီၣ်ဝဲအညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤအဝဲသုဂ်မ့ၢ်န့ၣ်လီၤမၤလိဘၣ်တၢ်လၢပဒိၣ်ကွံလၢတၢ်သဘျၢဘၣ်ဆၣ်တၢ်အံၤတတူၤလၢအဝဲသုဂ်အတၢ်တိာ်ဘၣ်မ့ၢ်လၢအဟံၣ်ဖိယိဖိတဖၣ်တၢ်ဟဲန့ၣ်တအိၣ်နီတဖၣ်လၢကဟ့ၣ်အဝဲသုဂ်အကွီတၢ်ကူတၢ်သိးဒီးလံာ်လံာ်လၢအလိၣ်တဖၣ်အတၢ်လၢာ်တန့ၢ်ဘၣ်အယိန့ၣ်လီၤ

[illegible]

အဝဲမ့ကိုဖိလာအလီအိတ်ကန့ပ်လီ၊ ဖဲအဝဲမလိတ်ဝံ၊
ဟဲကု၊ ဆူအသဝီဒီးမ၊ စာဝဲဖိသု်ဖျိပ်ဖိလာအသဝီပုတ
ဖု်လီ၊ ဖဲအဝဲသးအိပ်ခုံနံနံအဝဲစးထိပ်တဲကဒါကု၊
တံလ၊ အမလိဘု်ဝဲတဖု်ဆူအသကိးတဖု်အအိပ်
ကိးမု်ဂီဒးတချုးလ၊ အဝဲသု်စးထိပ်မ၊ အတံဖိးတံမ၊
ဒီးဘု်န့ပ်လီ၊ အဝဲသု်သု်ဆု်သးဂဲလ၊ တံမလိအ
ပုဒီးလံခဲတစိ်ဖိအတီ၊ ပုန့ပ်ဖိသု်တဖု်ဟဲအါထိပ်
အါဂဲလ၊ ကဒိကန့ပ်ဝဲဘ၊ ဘ၊ အတံတဲတဖု်န့ပ်လီ၊

ကိးနဲးဒဲးဖဲအဝဲဟဲကွာအူကွဲဟိုဟီဝီလုံနဲရံင်န့ၣ်ဘာဘဒိ
ထီၣ်အလွဲကိးဖျိၣ်ဘဲကွဲဖိလဲန့ၣ်တဖၣ်အူအဝဲအကွဲန့ၣ်
လီၤ. ကွဲဖိ၈၀၀၈ယၣ်ယၣ်ဟဲထီၣ်ဘဲဘာဘဒိအကွဲန့ၣ်
လီၤ. တဘျီအံၤအဝဲတမ့ၢ်ပုၤကွဲဖိတၢၢ်လၢဘၣ်. အဝဲမ့ၢ်
ကွဲခိၣ်တၢၢ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်အဝဲမ့ၢ်ကွဲခိၣ်လၢအ
သးစၢ်ကတၢၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢတၢၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲတထီၣ်
ဘၣ်တၢ်မၤလိနီတဖၣ်လၢကကဲထီၣ်ကွဲခိၣ်အဂီၢ်ဘၣ်.

ဘဉ်ဆဉ်အဘဲအိဉ်ဒီးတၢ်ထံဉ်လၢအတၢ်မၤစၤပုၤဖျိဉ်ဖီဖီသဉ်တဖဉ်လၢအသဝီပုၤန့ဉ်လီၤ. စးထီဉ်လၢအဘဲကဲထီဉ်ဘဉ်သရဉ်န့ဉ်အဘဲအိဉ်ဒီးတၢ်တီဉ်လၢဖီသဉ်လၢအသဝီပုၤတဖဉ်အဂီၢ်, အဘဲအံၤမ့ၢ်အတၢ်မံဉ်တၢ်ခါစးထီဉ်လၢအဘဲန့ဉ်လီၤမၤလိတၢ်လၢက့ၢ်န့ဉ်လီၤ.အဘဲအတၢ်ပညိဉ်မ့ၢ်ကမၤစၤလီၤကွံာ်ပုၤလၢတသ့လံာ်သ့လၢလၢအသဝီပုၤသ့ဉ်တဖဉ်အနီဉ်ဂံၢ်ဒီးဟ့ဉ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢဖီသဉ်တဖဉ်ကမၤဒိဉ်ထီဉ်လၢထီအတၢ်အိဉ်မူန့ဉ်လီၤ. အဘဲအပုၤက့ၢ်ဖီတဖဉ်ထံဉ်ဘဲလၢအဘဲမ့ၢ်တံၤသကိးလၢအဂုၤလၢအဒုးအိဉ်ထီဉ်န့ၢ်အဘဲသ့ဉ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်တဂၤလီၤ. မ့တမ့ၢ်အဘဲဘဉ်ဒီးတၢ်အိဉ်သးအံၤကဲထီဉ်တသ့ဘဉ်. အဘဲပၤဆူက့ၢ်တုၤလီၤတီၤလီၤဂုၤဂုၤဘဉ်ဘဉ်န့ဉ်လီၤ.

အစ်ကိုသရုပ်အါထိုင်ခုံက၊ ဒီးမုၤပုၤကွဲၤဖိသုၣ်တဖၣ်မၤ
လိတၢ်လၢကွဲၤဒီးခိလုၣ်ကွဲၤလၢအမုၢ်သးမၤကလိသိၣ်လိ
ဇၢတၢ်လၢအစ်ကွဲၤဒီးဟ့ၣ်ဝဲတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢဖိသုၣ်တ
ဖၣ်ကမၤလိဘၣ်တၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ၊ တချုးအဝဲသုၣ်စး
ထီၣ်တၢ်မၤလိဒီးဘၣ်န့ၣ်အဝဲသုၣ်သးဝံၣ်ဝဲအထံကီၢ်တၢ်
သးဝံၣ်ဝဲဒီးဆဲးမၤလိအတၢ်မၤလိန့ၣ်လီၤ၊ ဖိသုၣ်ဖဲန့ၣ်
သုၣ်တဖၣ်သုၣ်ဆူၣ်သးဂဲၤဒိၣ်မးလၢအတၢ်မၤလိအသီ
တနံၤဘၣ်တနံၤန့ၣ်လီၤ၊ ဖဲမိဖုၤအတၢ်အကတီၢ်န့ၣ်ညိန့ၣ်
တၢ်မၤလိဘၣ်တၢ်ပတုၣ်အိၤဒိဖျိတၢ်သုၣ်ထီၣ်ကဒုလၢကွဲၤဖိ
ဂီၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးမ့ၢ်အသုၣ်တဖၣ်တၢ်ဟံပနီၣ်ဟ့ၣ်အိၤ
အယိန့ၣ်လီၤ၊ ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသုၣ်ဆဲးဟဲက့ၤထီၣ်က့ၤအု
အတၢ်မၤလိအလီၢ်၊ မဒိၣ်ထီၣ်မၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အတၢ်
မၤလိန့ၣ်လီၤ၊ ဖဲဖိသုၣ်သုၣ်တဖၣ်မၤတၢ်လၢဖျိပုၤဒီးမၤလဲ
တၢ်လၢပုၤဟံၣ်ဝဲအလီၢ်ခိန့ၣ်ဖိသုၣ်လၢအကယၢတဖၣ်ဟဲ
ထီၣ်မၤလိတၢ်လၢဘၢဘၢအါလဲအကွဲၤန့ၣ်လီၤ၊ အဝဲသုၣ်
ဟဲထီၣ်မၤလိတၢ်လၢကွဲၤအဝဲအံၤန့ၣ်ဒိဖျိတလိၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ပုၤ

တောတောင်စိုက်ပျိုးရေး

တကလံနီတမံဘင်လံ၊ တအိတ်တအိတ်သုတ်တဖင် နှုတ်လီ၊ ဘာဘာဒီးနှုတ်တမံလဲတကရုကရိတ ဘျူးဖုလကမပျဲလံလဲဒီးတအိတ်တအိတ်သုတ်တ ဖင်အတလံဒီးတသုတ်တဖင်အံအသုတ်ကထိတ်တံ တယံအသလပျဲဖိယံဖိတဖင်ကမနုတ်တ ကုတ်တကုတ်သုအဂီနုတ်လီ၊ အဲအကွဲဘင်တဟ်ပ နိတ်အီလလီကဝီပျဲနုတ်နုတ်မိတဖင်ဒီးအဲဒ်နုတ် တလကဝီလအတမံစာဒုးအိတ်ထိတ်တကုတ်တ ကုတ်သုလပျဲဖိယံဖိအဂီအါကယီနုတ်လီ၊ “ဖဲ ဟိတ်ကဝီအံမုကုတ်ကွဲကွဲမံတကရုအယံ၊ ကွဲအဲအံ မုတအိတ်ဘင်နုတ်ဖိဒ်သုတ်အါကမုကနုတ်တ ကုတ်တကုတ်သုဘင်၊ ဒီးအဲသုတ်သုကွဲသုဖးနီတ ဘျိဘင်၊” နှုတ်ဘာဘာစံးနုတ်လီ၊ အဲအကွဲနုတ်တီးအး အိတ်ဝဲယံဒီးတသိတ်လိတ်လံတဘျူးဘျိအမုကဲ ကါလံ၊ တကွဒီးဟိတ်ခိတ်ဂီတဖင်နုတ်လီ၊ အဲသိတ်လိ လံကီလဒီးတံစံးနုတ်လီ၊ ခါဆုညါနုတ်အဲအတံ ပညိတ်မုဒ်ဒီးအိတ်ထိတ်ဝဲလံညိတ်သိတ်ဒ်ကသုလမိ သုတ်တဖင်အဂီနုတ်လီ၊ ဘာဘာအါလံမလပျဲအတံမု လံခီဖျိမံပျဲသုတ်ဖိယံဖိလအသဝီပူတဖင်ကနုတ်ဘင် တကုတ်တကုတ်သုအဂီနုတ်လီ၊ အဲသုတ်နွဲးတ ယံလအအိတ်ဒီးအီတဖင်လကမံစာသုတ်တဖင်လ ကအိတ်ဒီးတအိတ်မူလအပတိဂုထိတ်အဂီနုတ် လီ၊ ချုတ်ကံဟါကွဲမုဒ်သုတ်မုဒ်နုတ်လအအိတ်ဒီး အမံ၊ မကဆီဟိတ်လအသဝီပူလကမနုတ်စုလကလု အိတ်အဟိတ်ဖိယံဖိတကအံစးထိတ်လအအိတ်ဂုနုတ်လံ လံနုတ်အဲတကနုတ်မလိဘင်တနီတဘျိဘင်၊ ဘင်ဆင်ခဲ အဲအဲမုဘာဘာအကွဲမိတကလဘာဘာမံစာအီဒီး ဟုတ်ကံဟိတ်ဘါအီတကနုတ်လီ၊ အဲကတုလအတံမ နုတ်လအအဲအိတ်ဒီးကထိတ်ဘင်ကသံသရ်မုကွဲပျဲ ဆါတကနုတ်လီ၊ ဘာဘာအါလံတမုအဒုးအိတ်ထိတ်တ ကုတ်တကုတ်သုထဲတခါလမိသုတ်လအသဝီပူတဖင် အဂီ၊ အဲအိတ်ဒီးတမုလံလံမုဒ်သုတ်တဖင်က အိတ်မုဘင်တအိတ်မူလအဂုလအါဆုညါနုတ်လီ၊

Continued from page 5

Thet Baw Der area, in Mon Township, Kler Lwee Htu District. Naw Yeh Yo Paw's husband was killed by the battalions whilst on his way to collect rice from the fields. Thara Hgay Htoo, an MTT traveling in the area, said, "Even though her husband has been killed, she still has 2 children to care for. She was eager to continue teaching, but it was difficult to provide care to her children whilst she taught. Her Parents-in-law are caring for her children whilst she teaches." According to KSEAG school information, Naw Yeh Yo Paw is one of 4 teachers in the village with 45 students.

Many children have attended these mobile schools and are now in mainstream government schools. One such girl is 10 year old Shaheen, who now wants to become a doctor. Before she attended the mobile school she helped her mother, a street seller, fetching sacks of coal to roast corn with, and making cones from old newspapers to wrap them in. "I used to stand outside my house watching the other children go to school," Shaheen said. "I couldn't count and I could only write a few words of Hindi. Now I do multiplication and division and know some English too." The Mobile buses seem to be a success but some are not convinced. Sunita Chugh, assistant professor at the National University of Education Planning and Administration, who studies education of the poor, said that with so many children in a small van, "I don't think the teachers are able to serve the multi-grade needs of the kids." Due to the success of the mobile schools, more buses will be bought and renovated to introduce the children in the Delhi slums to learning, preparing them to attend mainstream government schools, and providing them with opportunities to improve their future.

The Youngest Headmaster in the World

Over 1,200 km South-East from Delhi, situated between the Himalayas and the Bay of Bengal, is the state of West Bengal. With a population of over 80 million it is the most densely populated state in India. There are 19 districts in West Bengal, with the capital, Kolkata (Calcutta), in Kolkata District. Here, as with most of India, education is difficult to attain. Even as India progresses, there are millions of children living with their families, barely affording a decent meal let alone education. These children have no opportunities to learn, working in order for them and their families to survive. But even though these children accept they have limited or no access to school and learning, their desire to become more educated continues to grow. Even attending free government schools is beyond their reach, as their families do not have the income to pay for the uniform and books needed. Babar Ali, a sixteen year old boy from Murshidabad District, is the first member of his family to attend school. He lives in extreme poverty but his family work many jobs to be able to send him to school. After helping with the household chores, he travels 10km to school by rickshaw, a small 2 wheeled cart-like vehicle pulled by a man, and then the last few kilometres by foot, to Raj Govinda School, the best government school in his region. Even though it is a government school Babar's family pay 1,800 Rupees (\$40) and year for his uniform, books and transport. "It's not easy for me to come to school because I live so far away," he says, "but the teachers are good and I love learning. And my parents believe I must get the best education possible that's why I'm here." He is not an average student. After studying he returns to his village to help the poor children in his

village. When he was 9 years old, he started to repeat what he had been taught to his friends every morning before they began work. They were enthusiastic to learn and after a while, more children came to listen to what Babar had to say. After repeating what he learnt at school to an ever increasing number of local children, he decided to open a small school behind his family home, where he and others would be able to impart their knowledge to the poor children of the village.

"In the beginning I was just play acting, teaching my friends," Babar says, "but then I realised these children will never learn to read and write if they don't have proper lessons. It's my duty to educate them, to help our country build a better future."

Every day after returning from school, around 4pm, Babar rings a bell to summon the local children to his unofficial school. Approximately 800 students attend Babar Ali's school, travelling from all around the village. Now he is no longer a student but the Headmaster; maybe the youngest Headmaster in the world. He has had no training to become a Headmaster, but views it as vital to achieve his mission of helping the poor children in his village. Becoming a teacher, especially for the underprivileged children of his village, was his dream since beginning school himself. He aims to reduce illiteracy rates in his village and give all children a chance in life. His students view him as friend and mentor, providing them with opportunities, which without him, would not be possible. He runs the school professionally with a healthy atmosphere. There are an additional 9 teachers, all of whom are students at school or college, and give their time voluntarily, teaching at his school, offering children the opportunity to learn. They begin by singing their national anthem, followed by their lessons. There are children of all ages in small groups all around his courtyard, eager to learn the new lesson of the day. During the monsoon season often lessons are cancelled due to no shelter for the students, and limited electricity; but they continue to return, eager to develop and continue their learning. After working in the fields or as a domestic in the local village, hundreds of children attend Babar Ali's school. They are able to attend this school as there are no charges for attendance, books or food. Babar receives donations from many organisations to cover the cost of books and food, ensuring there are no barriers to even the poorest child gaining an education. The local authorities have recognised his school as playing a vital role in increasing the literacy rates and he has won awards for his work in independently providing education to many poor children. "Our area is economically deprived, without this school many children wouldn't get an education, they'd never even be literate" said Babar. His school is organised into 8 classes, teaching many subjects including Bengali, Mathematics and Geography. He teaches English and History to the students, but he aims to

Continues on page 11

၁၁၄.၁၂.၂၀၀၉အနံ့တု၁၅.၁၂.၂၀၀၉အနံ့ဘတ်တံလံ
 ဝဲပုသုဉ်ကုသးပုၚ်ဝံမိဉ်တဖဉ်တံဟ့ဉ်ခိဟ့ဉ်နီပုထုလံ
 ဖိအတံသုဉ်ညါဖဲကညိကွီသရဉ်တံသိဉ်လိခိလုဉ်ကွီ၊
 ယိဉ်ကုဉ်ဟီဉ်ကစိ၊ မုဉ်တြိကီရဉ်၊ ကီသုလုအပု
 နုဉ်လီ၊ တံဟ့ဉ်ခိဟ့ဉ်နီအတံထံဉ်လိတဘျီအံပု
 သုဉ်ကုသးပု၊ ထံဖိကီကစံလကီသုလုအပုတ
 ဖဉ်၊ ပုကညိကီကွီတံတဖဉ်၊ ဖိဉ်မံ(၁)ဒီးတအါနံ
 (ပလိဉ်)ကလုဉ်နုဉ်သးစံတဖဉ်ဒီးကညိကွီသရဉ်တံ
 သိဉ်လိခိလုဉ်ကွီဖိတဖဉ်ခဲလကံ(၄၁)ကထံဉ်လိဉ်ဟ့ဉ်ခိ
 ဟ့ဉ်နီဝဲတံသုဉ်ညါနုဉ်လီ၊ တံထံဉ်လိအိဉ်သကိး
 (၂)သီအတီပုတံယုထံဉ်နုဉ်ဝဲပုထုလံဖိအတံသုတံ
 ဘဉ်အလီမံဝဲလကံကွီလဲဉ်ဒီးတံကယာဉ်ကုအီဒီ
 လဲဉ်နုဉ်လီ၊ အါနုအနုတံကယာဉ်၊ စိခိပုထုလံ
 ဖိအတံသုဉ်ညါအကီအလီအိဉ်ဝဲဖဲယုလုသုဉ်စံ
 သးဘိဉ်တဖဉ်ကဘဉ်သုဉ်ညါနုဉ်ဟံဝဲပုထုလံဖိအတံ
 သုဉ်ညါအလုအပုအယိတံထံဉ်လိအိဉ်သကိးဘျီ
 အံတံကွီယုဉ်စုကိးပုသုဉ်စံသးဘိဉ်တဖဉ်နုဉ်လီ၊
 ဖုကပြုစုစံဝဲ“သုဉ်စံသးဘိဉ်စိဝဲအံတဖဉ်တံသး
 အိဉ်မလိနုဉ်ပုထုလံဖိအတံသုတံဘဉ်နုဉ်စုဝဲဒိဉ်မး၊
 ပအံဉ်ဒီးဟ့ဉ်ကလိအဝဲသုဉ်တဖဉ်လပတံသုတံဘဉ်
 လအအိဉ်ဒီးပုကစိဘဉ်ဆဉ်ဒီးသုဉ်စံသးဘိဉ်အနီဉ်
 ဂံစုဝဲဒိဉ်မးတပုဂံအီထဲလပစုတခိမိသုဉ်လဲဉ်နုဉ်
 လီ၊”

ပျက်ကီးဂုဏ်ထက်ထပ်လိာ်အိဉ်ဖျိဉ်ဘျီဝဲအံၤအတၢ်ပညိဉ်န့ဉ်လီၤ. “တၢ်ပညိဉ်လၢတၢ်ထံဉ်လိာ်အိဉ်သကိးတဘျီအံၤမ့ၢ်ဝဲပျၤသ့ဉ်က့သးပျၢ်(ပျၤသ့ပျၤဘဉ်ဒီးဝံၣ်မိဉ်မိၤ)တဖဉ်ကနီၤဟ့ဉ်နီၤခီလိာ်သးတၢ်အတၢ်လၢခီဖျိဒီးအတၢ်သ့တၢ်ဘဉ်လၢအသ့ဝဲအလီၢ်အိဉ်လီၢ်ဆိး. တကတီၢ်ယီသ့ဉ်စၢ်သးဘိဉ်တဖဉ်ကမၤလဲၣ်န့ဉ်တၢ်လၢသ့ဉ်က့သးပျၢ်တဖဉ်အအိဉ်အဂီၢ်န့ဉ်လီၤ. ဘဉ်မနုၤလၢတၢ်ယုထၢထီဉ်တၢ်ထံဉ်လိာ်တၢ်ပိဉ်အလီၢ်ဒ်သိးကညီကွီသရဉ်တၢ်သိဉ်လိခီလုဉ်ကွီလဲဉ်န့ဉ်ပျၤသ့ဉ်က့သးပျၢ်တဖဉ်ကစံးကတိၤသကိးဝဲတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘဉ်ယးဒီးပျၤထူလံၤဖိအတၢ်သ့ဉ်ညါအဂ့ၢ်တကတီၢ်ယီကယုထံဉ်န့ဉ်တၢ်စိၣ်မုစိၣ်ဂါပျၤထူလံၤဖိအတၢ်သ့တၢ်ဘဉ်အဖီခိဉ်တၢ်ဂ့ၢ်အိဉ်ဒ်လဲဉ်. တၢ်တၢ်တၢ်ဒီးပျၤသ့ဉ်က့သးပျၢ်တဖဉ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲဉ်ဒီးတၢ်ကဘဉ်မၤကၢ်မၤကျၢထီဉ်. ငးမူငးဂဲၤအါထီဉ်အိၣ်လဲဉ်န့ဉ်လီၤ. ဖဲအံၤကတိၢ်အိၣ်ကွီသရဉ်တဖဉ်ကမၤလဲၣ်န့ဉ်တၢ်စံးမံၤဒီးတုၤမ့ၢ်ဖဲအဝဲသ့ဉ်က့ၤန့ဉ်လီၤကဒါက့ၤအုအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအပူလံၤဒီးက့ၤသ့ကဒါက့ၤပျၤထူလံၤဖိအတၢ်သ့ဉ်ညါငးဘဉ်ထွဲမိၢ်ပံၤဖဲအတၢ်သ့တၢ်ဘဉ်တဖဉ်ဒီးစိၣ်ဝဲအံၤအတၢ်သ့တၢ်ဘဉ်တဖဉ်ဖဲတီးပးပျၤအကတီၢ်န့ဉ်လီၤ. သရဉ်ဒိဉ်စိၣ်စိးပးဒ်ဟံၤဖျါထီဉ်ဝဲဘဉ်ယးဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢပျၤထူလံၤဖိဒ်သိးကသ့ဝဲဒီးမၤသီထီဉ်အကစၢ်ဒ်ဝဲအလုာ်လုာ်ထူသန့ဒီးတၢ်စ့တၢ်န့ဉ်လၢအဟံၤယုဝဲဒီးတၢ်မၤသီထီဉ်က့ၤပျၤထူလံၤဖိအတၢ်သ့ဉ်ညါတဖဉ်န့ဉ်လီၤ. မၤကဒီးတၢ်သ့ဉ်ညါတဖဉ်အံၤတၢ်ကထၢန့ဉ်လီၤအိၣ်လၢလံာ်ညိဉ်သိဉ်ဒိဉ်လၢအဟံၤယုဝဲဒီးတၢ်ကၤယာ်ပျၤထူလံၤဖိအကစၢ်ဒ်ဝဲတၢ်သိဉ်လိအက့ၢ်အဂီၢ်လၢအဖီမဲလိာ်အသးဒီးအဝဲသ့ဉ်အလုာ်လုာ်ထူသန့န့ဉ်လီၤ. ဖဲသရဉ်ဒိဉ်စိၣ်စိးပးဒ်စံးကတိၢ်အိၣ်တၢ်ထံဉ်လိာ်အိဉ်သကိးဝဲအလီၢ်ခံၣ်တၢ်မိၤကျိၤ(ကညီကွီဉ်တဲဉ်)စးထီဉ်အုဉ်ခိၣ်လၢအတၢ်န့ဉ်ကျိၤန့ဉ်လီၤ. အထါအခိပညိဉ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ယုတၢ်ဖိးအထါန့ဉ်လီၤ. “ဒီပုၢ်ဝဲပသးမ့ၢ်တီ ဘၢလၢမံးဒီးန့ဉ်အသိး”.

တၢ်ထံင်လိာ်အိၣ်သကိးခံသီအတီၢ်ပျဲအံၤဘၣ်တၢ်စးထီၣ်
အီၤဂီၤခိး၃ဝတုၤဟါလီၤဒိၣ်၅၀ဝန့ၣ်ရံၣ်န့ၣ်လီၤ. မှၢ်ဆါ
ခိတ်အိၣ်ဘွဲးအိၣ်သါအိၣ်ဝဲၤ၁၂၈ဝဒီး၁၃၈ဝအဘၣ်
၈၇ဘၣ်ဆၣ်တၢ်အိၣ်ဘွဲးအိၣ်သါအဆၢကတီၢ်တအိၣ်လၢ
ပျဲသ့ၣ်ကုသးပျဲတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်ဘၣ်. တုၤမှၢ်ပျဲလီၤကဝီၤ
ဖိတဖၣ်န့ၣ်ဟူဝဲလၢပျဲသ့ၣ်ကုသးပျဲတဖၣ်ဟဲတုၤဝဲၤအ
လီၤဘျီန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ဟဲလူၤယုဝဲၣ်လၢကယါဘျါသးအ
ဂီၢ်တနီၤန့ၣ်လီၤ. ကညီၣ်ကွီသရၣ်တၢ်သိၣ်လိဒီလုၢ်ကွီဖိ
တဖၣ်ဒီးပျဲသ့ၣ်စၢ်သးဘိၣ်တဖၣ်လၢအထီၣ်တၢ်ထံင်
လိာ်အိၣ်သကိးတဖၣ်လူၤသံကွၢ်သံဒီးဝဲပျဲသးပျဲလၢတၢ်

ဂှါအါမးဘၣ်ယးဒီးပုထူလံဖိအတၢ်သ့ၣ်ညါဒီးအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ထံၣ်အိၣ်အိၣ်ဖျိၣ်ခံန့ၣ်တနံဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးအကတၢ်တနံန့ၣ်ပုၤကိးဂၤဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်သးအိၣ်ဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၤမ့ၢ်သ့ၣ်စၢ်သးဘိၣ်တဖၣ်တခါသံက့ၢ်သံဒီးပုၤသ့ၣ်က့ၤသးပုၤတဖၣ်ဖဲလၢတၢ်ဆၢကတီၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လီၤဟံမ့ၢ်အိၣ်လၢတၢ်စံးကတိၤသကိးအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သံက့ၢ်လၢပုၤသ့ၣ်စၢ်သးဘိၣ်တဖၣ်သံက့ၢ်န့ၣ်ဘၣ်ယးဒီးတၢ်တဒီးတၢ်(အခိပညီ-နမ့ၢ်ဟးဖျိးကျဲနဘၣ်မၤဒ်လၢ်, ယုၢ်မ့ၢ်လိၣ်ဘုနဘၣ်မၤဒ်လၢ်)ဒီးကသံၣ်သ့ၣ်ဂံၢ်ဝၣ်စဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲပုၤသ့ၣ်စၢ်သးဘိၣ်တဖၣ်သံက့ၢ်ဘၣ်ယးဒီးတၢ်အူတၢ်သမူတခိပုၤသ့ၣ်က့ၤသးပုၤစံးဝဲလၢတၢ်တပတီၢ်အံၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဂူသ့ၣ်အပတီၢ်အယိသတးဒီးတဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၤဝဲဖဲတၢ်ထံၣ်လီၢ်အိၣ်သကိးအပူန့ၣ်ဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးသ့ၣ်စၢ်သးဘိၣ်လၢအမ့ၢ်အိၣ်ဒီးမၤလိသ့အသးန့ၣ်လၢမၤလိသ့အသးလၢအဝဲသ့ၣ်(ပုၤသ့ၣ်က့ၤသးပုၤ)တဖၣ်အအိၣ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. ဖုမ့ၢ်စ့စံးဝဲတချုးပုၤမၤလိသ့အသးလၢပုၤထူလံဖိအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒ်သီးအံၤတကလုၢ်န့ၣ်ပုၤတဂၤလၢအအိၣ်ဒီးမၤလိသ့အသးတဖၣ်ကဘၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအသ့ၣ်ဂ့ၤသးဝါ, ဆိၣ်လီၤအသး, ပၤသ့ၣ်ပၤသး, အိၣ်ဒီးတၢ်သးကဆိလၢမ့ၢ်ခါအဖိခိၣ်ဒီးကဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ဂူသးဂူတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ထံၣ်လီၢ်အိၣ်သကိးခံန့ၣ်တနံန့ၣ်ပုၤကိးဂၤဒီးစးထီၣ်ပလၢ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ထံၣ်လီၢ်အိၣ်သကိးအလုၢ်အပူဂူဒိၣ်န့ၣ်တၢ်တနံန့ၣ်လီၤ. တၢ်ထံၣ်လီၢ်အိၣ်သကိးအံၤဟ့ၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဆိကမိၣ်ဆိကမးလၢကလုၢ်န့ၣ်သးစၢ်လၢအယဲထီၣ်တၢ်ထံၣ်လီၢ်အိၣ်သကိးဘိၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

“ပမ္မာက္ခာကောလုဋ်ဇဉ်လကီပယိအပူတဖဉ်ပုက
ညိမ္မိမ္မာကလုဋ်ဇဉ်တကလုဉ်လအဂံဆုဉ်ဒံးဝဲလတံသု
ဒံးပုထူလံဖိအတံသုဉ်ညါန့ဉ်လိ။ ပဝဲဒဉ်စုာ်ကိးလ
ညါပမ္မိပံဖိဖုတဖဉ်အိဉ်စုာ်ကိးဒီးပုထူလံဖိအတံသုဉ်
ညါဒီးအတံသုတံဘဉ်တဖဉ်န့ဉ်လိ။ ဘဉ်ဆဉ်ဒိဗ္ဗိထံ
ကီပဒိဉ်တဖဉ်ဆိဉ်သနံးကလုဋ်ဇဉ်တဖဉ်လကျဲအါသ
နဉ်အယိပပုထူလံဖိအတံသုဉ်ညါဒီးတံသုတံဘဉ်
တဖဉ်လိမံဖိဒီးညါလံန့ဉ်လိ။ ဘဉ်ဆဉ်ဒီးကျဲက
အိဉ်ဝဲတဘိဘိလတံကဟ့ဉ်တံဒုးသုဉ်ညါဘဉ်ယးဒီး
ပုထူလံဖိအတံသုဉ်ညါဒီးတံသုတံဘဉ်တဖဉ်အကါ
ဒိဉ်ဝဲဒံလဲဉ်ဒံလဲဉ်န့ဉ်လိ။ ပမ္မာက္ခာတုလပလီဟိဉ်က
ဝိဒုပကဘဉ်စးထီဉ်ဟ့ဉ်တံသုဉ်ညါန့ဉ်လိ။” န့ဉ်မဲါနီဉ်
ဒါန်လအမ္မာတအါန်(ပလိဉ်)ကလုဋ်ဇဉ်သးစံးဝဲန့ဉ်
လိ။

စီးဆည်ကြူလာအမှန်ကညီကဲ့သရ်တံသိင်လိခိလုင်ကို
ပုခံနံတနံဖိစံးဝဲ “ပထံင်ဘင်ပုသျှင်ကုသးပျံတဖင်

Continues on page 23

တၢ်သမံင်အသၢနၢၣ်
Interview

သရၣ်ကီၢ်ယံၤအိၣ်ဖျၢၣ်ထီၣ်ဖဲ (၂၃.၇.၁၉၆၉) နံၣ်ဖဲ ကွဲၣ်တမၤသဝီ, မဲၣ်ခိၣ်က ရှၢ်, န့ၣ်လိာ်ကီၢ်ဆၣ်, မၤတြီၤကီၢ်ရှၢ်သးကွၢ်(၅)အပူၤန့ၣ်လီၤ. သရၣ်အံၤမၤတၢ်လၢထံၣ်ကီၢ်ဒီးပုၤကလုာ်အဂီၢ်ဘၣ်ယးလၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဝဲကျိၤခိၣ်တၢ်အသိးတၢ်တၢ်ယိအဝဲဟံးစ့ၢ်ကိးမုၤဒါလၢကီၢ်ဆၣ်န့ၣ်ရှၢ်သယဲၤတၢ်ကူၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. “ပယူပပွဲၤ”သမံထံအိၣ်ဘၣ်ယးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ်အကျိၤအတၢ်အိၣ်သးလၢအဝဲအကီၢ်ဆၣ်ဒီးတၢ်တၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

သံကွၢ်-တဲဘၣ်ပုၤအၢကတီၢ်ခဲအံၤတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်အိၣ်သးလၢနကီၢ်ဆၣ်အပူၤတဲးမိၣ်. စံးဆၢ-တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လၢယကီၢ်ဆၣ်အပူၤပုၤကတဲလၢအလဲထီၣ်လဲထီၣ်ခိၣ်မုၤမုၤဒုပတဲတၢ်တၢ်စ့ၢ်ကိးဘၣ်. နၢ်သက့ပကတဲလၢတဲလဲထီၣ်လဲထီၣ်တခါဒုပတဲတၢ်သ့စ့ၢ်ကိးဘၣ်. ယမ့ၢ်ဘၣ်ကွၢ်လၢအခိၣ်ထံးယစးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်မုၤဒါအခါဒုတၢ်အိၣ်သးဘၣ်ယးလၢကူၣ်သ့ပိညါတကဖၣ်ကိးခိၣ်မးလၢပကဒုးဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်အိၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးပဝဲကျိၤတဘၣ်တဘၣ်ပဟံးဖိၣ်လိာ်သကိးစ့ၢ်ကိးခိၣ်မးကရၢ်အပူၤဘၣ်မုၤဘၣ်ဒါတဖၣ်အယိဒ်သိးကွၢ်ဒီးအိၣ်ကွၢ်သ့ထီၣ်တဖၣ်အဂီၢ်တသ့ဝဲအသ့ပုၤကွၢ်စးလၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ်စ့ၢ်မိၣ်. ဘၣ်မနုၤအယိလဲၣ်ပဝဲဒုၣ်ကီၢ်ဆၣ်အပူၤမၤတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ယုာ်ဒီးကရၢ်ဒီးသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ပကွၢ်စးဟံးယုာ်မၤသကိးတၢ်လၢတၢ်နၢ်ဟံးလိာ်သးအယိထံၣ်ဘၣ်လၢကွၢ်ဖိတဖၣ်ထီၣ်ကွၢ်အိၣ်ထီၣ်ဒီးကွၢ်ဖိမိၣ်တဖၣ်သ့ၣ်သးခါထီၣ်မိၣ်စ့ၢ်.

သံကွၢ်-ဖဲ လၢအပူၤကွၢ်သ့တဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဒီး KSEAG(Karen State Education Assistance Group) ဒီးတၢ်မၤစၢလၢအဂုၤအကတဖၣ်ဘၣ်အခါလၢတၢ်အိၣ်သးဒ်န့ၣ်အဖိခိၣ်နုၤအုၤရဲၣ်ကျဲၤကီၢ်န့ၣ်တဖၣ်အတၢ်လဲၤတရံးသးဒ်လဲၣ်. စံးဆၢ-တၢ်ကျဲၤလၢပဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢလၢ(KSEAG) ပတဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢနီၤတဘျီနီၤတကမၤဘၣ်. မုၤဘၣ်တဲတၢ်ကတိၤလၢအလၢန့ၣ်ပဝဲပပုၤတတၢ်တဖၣ်ကွၢ်စးဟ့ၣ်လီၤအသးလၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အယိပပုၤကွၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ထီၣ်ဘၣ်ဒီးကွၢ်ဒီးသရၣ်တဖၣ်သိၣ်လိာ်တၢ်

န့ၣ်လီၤ. ခိၣ်ဖျိလၢတၢ်ယံးတၢ်စ့ၢ်န့ၣ်တၢ်ကျဲၤတၢ်တတၢ်တနီၤအဖိခိၣ်ပဘၣ်ကွၢ်ဆၣ်မဲၣ်ဘၣ်ဒီးတၢ်ဆုးတၢ်ဆါမုၤဂုၤ. ယုၤကွၢ်သရၣ်တဘၣ်မုၤဂုၤ, ဖိဒ်ဖိသ့ၣ်ကွၢ်ဖိတဖၣ်တသးအိၣ်လၢကမၤလိာ်တၢ်မုၤဂုၤ, မိၣ်ပတဖၣ်တအိၣ်ဒီးလၢကဆုၤအဖိဆူကွၢ်လၢဘၣ်ကမၤအတၢ်မၤစၢအိၣ်တၢ်မုၤဂုၤ, မိၣ်ပတဖၣ်အိၣ်ဒီးဆုၤအဖိဘၣ်ဆၣ်ဆုၤတနီၤဘၣ်မုၤဂုၤန့ၣ်အိၣ်ဝဲအိၣ်ဒီးန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂုၢ်ဒ်အံၤအဖိခိၣ်ဘၣ်တဘျီဘျီမၤတကမၤမးတအိၣ်ဒီးဟံးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်မုၤဒါန့ၣ်အိၣ်ဝဲလီၤ. လၢတၢ်ဂုၢ်ဒ်အံၤအယိဒ်သိးကွၢ်ဖိမိၣ်ပတဖၣ်ကန့ၢ်ဟံးထွဲပဝဲကွၢ်သ့ဝဲကျိၤအဂီၢ်အဘၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်သးကိးခိၣ်အဆၢကတီၢ်ပဝဲဒ်အမုၢ်ကီၢ်ရှၢ်ကီၢ်ဆၣ်အပူၤဘၣ်မုၤဘၣ်ဒါလၢကူၣ်သ့ပိညါတဖၣ်ပဒုးအိၣ်ထီၣ်န့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ဟံးလၢကရၢ်ပူၤတတၢ်တတၢ်ဒီးပဟ့ၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ဟံးဆူဖုၤသဝီဖိတဖၣ်ဒ်သိးကသ့ဟံးဖိၣ်မၤသကိးယုာ်ကိးတၢ်ဒီးပုၤလၢအမုၢ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့သန့ၣ်ဒ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိဒ်သိးမိၣ်ပတဖၣ်အဖိမုၢ်ဖိခါကထီၣ်ဘၣ်ကွၢ်အဂီၢ်အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဘျီထီၣ်တထီၣ်ကွၢ်ဝဲတၢ်ပိၣ်သကိးဝဲဒီးကရၢ်အပူၤဘၣ်မုၤဘၣ်ဒါတဖၣ်ယုာ်ဒီးကီၢ်ဆၣ်အပူၤမၤသကိးတၢ်ဖိတဖၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ယုၤန့ၣ်သရၣ်ဒီးဟ့ၣ်ဝဲအဘျးအလဲလၢတန့ၣ်အဂီၢ်တန့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. သရၣ်တကမၤကွၢ်ဖိမိၣ်ပဟ့ၣ်အိၣ်ဟ့ၣ်သး(၉)ဘူလၢဒ်တန့ၣ်အတီၢ်ပူၤလီၤ. မုၤမုၤလၢကွၢ်စ့ၢ်တခါဒုကီၢ်ဆၣ်အပူၤဘၣ်မုၤဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ်တသ့ဝဲအသ့မၤစၢအိၣ်ထွဲဝဲလၢတၢ်သ့တၢ်စ့ၢ်အပူၤတဆံးတက့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ယထံၣ်လၢပပုၤတတၢ်မိၣ်ပဟ့ၣ်တဖၣ်ထံးဂံၢ်ထံးဘၣ်နီၤနီၤလၢအဖိအလံၤတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ခါအညါအဂီၢ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိတချးလၢပဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢအခါလီၤဆိဒ်တၢ်ကွၢ်သရၣ်လၢအအိၣ်ဒီးဟံးဖိမိၣ်ပသ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်ဖဲဒုးကွၢ်စံးတခါခိၣ်သိၣ်လိာ်တၢ်တခါခိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤစၢပဝဲကီၢ်ဆၣ်အပတီၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်မုၢ်ဒ်တၢ်တဆံးတက့ၢ်အယိကွၢ်သရၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးဟ့ၣ်လီၤနီၤကီၢ်အသးပုၤဒီးတၢ်သးအိၣ်လၢခါအညါဖိလံၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်ယထံၣ်ဘၣ်ယဲသပုၤကတၢ်လၢယနီၤကတၢ်လဲၤခိၣ်ဖျိဘၣ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ.

သံကွၢ်-(KSEAG)အတၢ်နီၤလီၤတဝီဘၣ်တဝီအံၤတၢ်ဘၣ်ဘျးဘၣ်ဖျိလၢကွၢ်သရၣ်, ကွၢ်ဖိတဖၣ်အဂီၢ်ဒီးတၢ်ကဲဘျးကဲဖျိလဲၣ်တကလုာ်အိၣ်ထီၣ်ကိလၢနကီၢ်ဆၣ်နကရၢ်အပူၤလဲၣ်. စံးဆၢ-မုၢ်, ယအိၣ်ဒီးတဲယဲတၢ်ဂုၢ်တခါအံၤခိၣ်မး, ထီဘိယအိၣ်ဒီးစံးယဲတၢ်ဂုၢ်ဝဲအံၤဒ်သိးပုၤကသ့ၣ်ညါအိၣ်ဘၣ်တၢ်ဂုၢ်တၢ်ကျိၤန့ၣ်လီၤ. ယစံးဘျးဘၣ်ယဲ “ပယူပပွဲၤ”ဒိၣ်မးလၢအသံကွၢ်ယတၢ်သံကွၢ်တဘျီအံၤအယိန့ၣ်လီၤ. လၢအပူၤကွၢ်ပဝဲကီၢ်ဆၣ်ပုၤဘၣ်မုၤဘၣ်ဒါတဖၣ်(KSEAG)တၢ်နီၤလီၤတဘျီဂုၤတဘျီဂုၤပဟံးဒ်ထဲလိလၢကီၢ်ဆၣ်ပတီၢ်ဒ်ပဝဲအယိကရၢ်ပတီၢ်ပုၤဘၣ်မုၤဘၣ်ဒါတဖၣ်ဟဲထီၣ်တတုၤဘၣ်. ဒီးတၢ်ဂုၢ်တၢ်ကျိၤလၢအဝဲသ့ၣ်တြးမၤန့ၢ်ဝဲန့ၣ်တမၤန့ၢ်ဝဲဘၣ်ဘၣ်ဆၣ်လၢတၢ်ဂုၢ်ဒ်အံၤအယိပပုၤလီၤလၢအုၤကီၢ်ဆၣ်ဒီးပလီၤကုၤအပူၤကရၢ်တဖၣ်အပူၤတဘျီန့ၣ်တၢ်ဂုၢ်ကီၢ်ဆၣ်ထီၣ်ခိၣ်မးလၢပကတဲသကိးကွၢ်ဒီးကရၢ်အပူၤဘၣ်မုၤဘၣ်ဒါတဖၣ်ဒီးတကးဘၣ်ပဝဲန့ၢ်ဟံးအိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်တၢ်တဝၣ်လၢအနၢ်ပူၤဘၣ်.

တဘျီတခိၣ်တၢ်ထံၣ်လိာ်ကမၤလိာ်အသးအယိတၢ်နီၤလီၤအလီၤမုၢ်ဂုၤ, တၢ်သိၣ်လိာ်အလီၤအကျဲၤမုၢ်ဂုၤ, စရိပတီၢ်လၢပကတဲပုၤအိၣ်ဒီးကတီၢ်ထီၣ်က့ၤဝဲသ့ၣ်တဖၣ်, လိာ်တီၤယုၤလၢခိၣ်န့ၢ်ဟ့ၣ်လီၤပုၤတဖၣ်, ကိးဝဲဒိၣ်မးလၢကဘၣ်န့ၢ်ဟံးပုၤန့ၣ်လီၤ. ဘျီဝဲအံၤခိၣ်ဖျိကရၢ်အပူၤဘၣ်မုၤဘၣ်ဒါကိးကရၢ်ဒီးဟဲဝဲအယိအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ဟံးအိၣ်ဝဲတၢ်အိၣ်သးအတီၢ်ပတီၢ်တဖၣ်ဒီးတၢ်ကိတၢ်ခဲအိၣ်ဒ်လဲၣ်, ကဘၣ်မၤဂုၤထီၣ်ဒ်လဲၣ်, ဒီးတၢ်ဂုၢ်တၢ်ကျိၤလၢအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်ဒီးအသးဒ်လဲၣ်အယိတကတီၢ်ယိစံးဘျးဘၣ်ယဲ(KSEAG)အပူၤဘၣ်မုၤဘၣ်ဒါကိးနီၤဂုၤဒီးလၢတၢ်ဝဲန့ၢ်ဟံးအိၣ်ပုၤတၢ်အိၣ်သးအကလုာ်ကလုာ်အယိပဝဲကီၢ်ဆၣ်ပတီၢ်ဒီးကရၢ်ပတီၢ်ပဒီးန့ၢ်ဘၣ်အိၣ်တၢ်အိၣ်သးဒ်အံၤအယိတၢ်အိၣ်သးတၢ်ဆၢကတီၢ်အံၤဂုၤထီၣ်ဝဲဒိၣ်မးလၢပကမၤသကိးတၢ်လၢခါအုၤမဲၣ်ညါအဂီၢ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. မုၢ်မုၢ်လၢတၢ်ဘၣ်ဘျးအကတကမၤယိဒုပမုၢ်ယၤထီၣ်ဒုဒိန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပကတဲတၢ်မးလၢအဘၣ်ဘျးဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လီၤ. မုၢ်မုၢ်လၢပဝဲကီၢ်ဆၣ်ဒီးတဘျီဒုဘၣ်ဘျးဖးဒိၣ်ခိၣ်(KSEAG)တၢ်နီၤလီၤအံၤမဲၣ်စိၣ်အိၣ်ဝဲပဝဲပုၤမၤသကိးတၢ်ဖိတဖၣ်အသးသဟီၣ်ဒ်သိးကမၤတၢ်လၢခါအုၤညါအိၣ်န့ၢ်ဒီးအလီၤဒီးသ့ၣ်ညါအိၣ်ဘၣ်တၢ်ဂုၢ်တၢ်ကျိၤအတၢ်လီၤဆိလၢတၢ်နီၤလီၤတဘျီဝဲအံၤယုာ်ဒီးပခိၣ်ပန့ၢ်လၢထးသ့ၣ်တဖၣ်အယိ, မုၢ်မုၢ်ယနီၤကတၢ်တကုၤဒုယသးဆၣ်ထီၣ်ဒိၣ်မးလၢယတၢ်မၤအပူၤခါအုၤညါန့ၣ်လီၤ. မုၢ်မုၢ်လၢ (KSEAG)အတၢ်နီၤလီၤအိၣ်န့ၢ်ပုၤကွၢ်သရၣ်အဘျးအလဲတခါဒုပသးခိၣ်မး, ပမုၢ်ဘၣ်ကွၢ်ပသရၣ်လၢကီၢ်ပုၤတဖၣ်လီၤသးညါဒိၣ်မး, မုၢ်ဘၣ်လၢဘၣ်အဆၢကတီၢ်လၢတၢ်တချးတဒီးအပူၤအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ထီၣ်ကွၢ်တခါခိၣ်ဘၣ်လဲၤမၤတုၤမၤတုၤတခါခိၣ်တကးဒီးဘၣ်အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်လၢအပူၤကွၢ်ပဒုသဝီမိၣ်ပတဖၣ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢပုၤကစီၣ်ဘၣ်ဆၣ်ဒီးတမုၢ်တၢ်လၢတၢ်ပုၤလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ်ဘၣ်. လၢတၢ်ဘျးတၢ်လဲၤအိၣ်ဒ်အံၤအဖိခိၣ်ပသးခါအဝဲသ့ၣ်ဒိၣ်မးယသ့ၣ်ညါလၢအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်မုၢ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢအအိၣ်ဘၣ်အပူၤကလုာ်ဒီးလၢဖိဒ်ဖိသ့ၣ်ကကွၢ်သ့ကွၢ်ဘၣ်ထီၣ်အဂီၢ်မုၢ်ဝဲသရၣ်လၢအတုၢ်ဆါအသးဒီးဟ့ၣ်လီၤအသးနီၤနီၤလၢတၢ်မၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. ယန့ၢ်လၢသရၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤကသးဆၣ်အိၣ်အိၣ်ဒီးလၢအတၢ်မၤအပူၤသပုၤကတၢ်န့ၣ်လီၤ.

သံကွၢ်-(KSEAG)အတၢ်နီၤလီၤလၢတၢ်လိာ်ခိၣ်လိာ်ကွၢ်တၢ်ပိးတၢ်လိာ်ဒီးကွၢ်သ့တၢ်ပိးတၢ်လိာ်ခိၣ်ကဲဘျးကိတဘိဘိခါ, ကဲဘျးလၢကွၢ်ဒ်လဲၣ်. စံးဆၢ-တၢ်လိာ်ခိၣ်လိာ်ကွၢ်တၢ်ပိးတၢ်လိာ်တဖၣ်မုၢ်တၢ်ကဲဘျးဖးဒိၣ်လီၤ. ဖဲလၢအပူၤကွၢ်ကွၢ်တဖၣ်အတၢ်ဂဲၤလိာ်ကွၢ်ပိးလိာ်တအိၣ်ဘၣ်. တၢ်ဂုၢ်ဒ်အံၤအယိကွၢ်ဖိတဖၣ်တသးဝဲလၢကဟဲထီၣ်ကွၢ်အိၣ်အိၣ်ဘၣ်. မုၢ်မုၢ်ခဲအံၤခိၣ်ဖျိကရၢ်လိာ်ကွၢ်ပိးလိာ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်နီၤလီၤအယိထံၣ်ဘၣ်လၢပကီၢ်ဆၣ်အပူၤကွၢ်ဖိ, ဖိဒ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်သးစၢဆၢလၢကထီၣ်ကွၢ်လီၤ. ဒီးအိၣ်န့ၣ်အန့ၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်တၢ်အိၣ်သးမုၢ်ဟ့ၣ်သါပုၤအဆၢကတီၢ်ပဒုးအိၣ်ထီၣ်န့ၢ်ဝဲကွၢ်ဖျိဒီးတဖျိတၢ်ပြုတကွၢ်ဒီးတကွၢ်ဝဲကရၢ်တဖုဒီးတဖုအပူၤကွၢ်ဖိလၢဂဲၤလိာ်ကွၢ်ခဲနီၤတဖၣ်အယိမုၢ်ဝဲတၢ်ဂံၢ်အုၤတခါစ့ၢ်ကိးလီၤ.

သံကွာ-လတ်နီလီတံဖိတံလံ၊ ကိုတံပိတံလီတံ
ဖိအကျိမိပံတဖ်၊ နုသဝိမိတဖ်ကအုကစါလက
ဟဲဝဲလတ်နုစာယံ၊ ဒီးတကးဘဉ်နထီဘဉ်စု
ကီးကွိမိပံတဖ်၊ နုသဝိပုပုဘဉ်မုဘဉ်ဒါသုတ
ဖ်ဟဲယုဒါမသကီးကိတံလတ်ကုဘဉ်ကုသုအပူ
စုကီး၊

စံးဆာ-လတ်နီလီကွိတံဖိတံလံဒီးကွိတံပိတံလီ
တဖ်တခါလကကွိတဖ်အနုသဝိအကစါကွိအဘဲ
ရဲဂဲလကလဲဟဲလဲဝဲတကလဲအကစါကွိတံ
မိတံလံဒုတံစုဒီးမုဟဲလတ်ကုတခါပဲကိ
ဆဉ်ပုဘဉ်မုဘဉ်ဒါတဖ်မုစာရဲဂဲလကအဘဲသုဒ်
အလီအိအသီး၊ မုလိဘဉ်တံမုစာဒီးပမုစာဒီးအ
ဘဲအံဒီးသနုထီအသးလတ်အိသးကဟုသါပုအ
မိခိနုလီ၊ မိပံတဖ်ဒုတံပုကအုကစါဘဉ်၊ တ
နီအကျိမိတဖ်လံတဖ်ဒီးဘဉ် ဘဉ်ဆဉ်သးအိ
မုစာအိထဲအပုတဖ်ဒီးတုမုအိအိလံအိမးက
သးဒုလဲလတ်အမုပုဒီးကအုအမိလကကွိ၊ မုသုနု
ဟုလီဒါအိအကတံလတ်အမိဂီလံဂီတံကု
ဘဉ်ကုသုဒါမိ၊ အါတကွိယထီဘဉ်လတ်မိပံတဖ်
သးအိမုစာကမိခိမိ၊ နုသကုမိပံတဖ်တနီ
သးဆံးလီအသးလတ်ကုဘဉ်ကုသုတဖ်ဒီးအိ
ဘဉ်တသုလံသုလံစုကီးဘဉ်၊ လတ်နုအယိမဲ
ဆုးလီအသးလတ်ကုအမိအလံအလံဘဉ်ဆဉ်ယ
နုလကညီကွိသရဲလဲတရဲတံMTT(Mobile
Teacher Trainer) လတ်ကုဘဉ်ကုသုအပူတဖ်ကမုတံကဲဘျးကဲ
ဖျိလတ်မိပံတဖ်အဂီနုယနုလကကဲဘျးသပုပု
နုလီ၊ မုဟဲလတ်နုသဝိခိနုပုဘဉ်မုဘဉ်ဒါတဖ်ဒုတ
သုဒ်အသုတံသုအိဒီးအိအသီးမုစာအိထဲဒါမိကွိ
တံသုထီကွိတံလိဘဉ်သုတဖ်ဒီးကွိသရဲအ
တံလိဘဉ်တဖ်မုစာလိသးကဲကဲနုလီ၊

သံကွာ-လတ်နုအိဒီးတဲတံကိတံတမံမံ၊ မုတမုနု
အိဒီးဒုသုညါကိနုပုကလုလတ်ကတိတဘိဘိ
မိ၊

စံးဆာ- ဒ်ပမုအိထီထီထီပပုကလုဒီးပကမုနု
ကုပတံဒုတံယံလတ်ပပုကညီမိသုတဖ်အဂီကွိ
အိဒ်အရဲဒ်တဘိမုနုဒ်တံကုဘဉ်ကုသုအတိ
ပတံအသီးပကဘဉ်ဒါလီသကီးကွိမုနုပုတဘိလ
ပကလဲဘဉ်ဘျးဘျးဆိဆိအဂီပုဒီးဂံဒီးဘိအဂီနု
လီ၊ ဒ်သီးမုတုဆုတံကုဘဉ်ကုသုလီမုနုပုဒီး
ပကမုနုကုတံကုဘဉ်ကုသု၊ တံသုတံဘဉ်တ
ဖ်လတ်အမုနုတံ၊ အမုနုကုတံသုဘျးတံဒုတံ
ယံဒီးအမုအိထီထီထီလဲထီထီလဲပပုကလုကညီ
မိအဂီသုနုလီ၊ ဒ်တံကတိဒ်တဖ်စံးဝဲ“ကလဲမု
လီလဲအလီခနုမုခိမုလီကဖျိယံဖျိလဲနုလီ၊”
တံကိတံတဲတံဖျိတံနုဘဉ်ပုလဲအလီခနုပကဒီး
နုဘဉ်ကုတံသုဖျိသးညီနုမုယတံနုသပုကတံ
နုလီ၊

Thara Kaw Khee Lah Interview

Thara Kaw Khee Lah was born on 23rd July 1969 in Kwee T'Ma village, Mae Cho tract, Dweh Loh Township, Mutraw District in Brigade 5. He grew up in poverty and faced many problems with his schooling. Every year he passed his exam, and after graduating, he started to work for his people, joining the local Education Department group and in time he became the Township vice-secretary. As Dweh Loh Township Education Leader, he continues to work to improve the education for the youth in his District. 'Pwgo Phru' interviewed him about the education in his District.

Q –What is the state of education in your District?

A – I think the state of education in my District has improved a small amount. When I became the Education Leader, it was very difficult to develop the state of education but the Education Department came together and worked closely with the Village tract leaders to make sure all the students who should attend school had the chance. Everyone, district co-workers, Village tract education committees and villagers, worked together, and started to understand each other. We find that every year more and more students attend school and the parents look happy.

Q – How did you lead and run your schools before you received support from KSEAG (Karen State Education Assistance Group) and other organizations?

A - Before we received support from KSEAG, we did not get any support from any other organizations. With the support of our community members we were able to run our schools and provide teachers and schooling to our students. Due to poverty and many diseases we couldn't find teachers, children didn't want to come to school, and parents wanted their children to work and help them in their homes. No-one wanted to take responsibility for education because there were so many challenges. The District leaders started to build relationships with the community, getting the parents' attention and cooperation through training and educating them to the importance of education and how they can participate in education. Therefore, to help students gain an education, we built schools with the parents help, and talked with Village tract leaders and all of the District workers to find some teachers, which they paid for every year. For each teacher, students' parents provided 9 tins of rice a year and the District leaders gave them a small amount of money. I can see how helpful the parents are and how hard they worked to ensure their children could get an education. Before we received support for the teachers, those who had a family had to work on their own fields after teaching. Even though we were only able to provide little support, the teachers were hard workers, who tried their best and gave all their strength to building further education for a new generation.

Q – During the 2008-2009 academic year, have there been any conflict between schools, students, community members and teacher concerning school materials provided by KSEAG?

A – In our District, we do not have conflicts between the community and schools about the materials we get. But we do have some problems with the schools which are located close to the fields, not in the mountains, as Burmese government and Karen teachers work together in these schools, and we are sure problems occur sometimes. However it is not a serious problem. The government teachers receive their salary from the government and we try to give them additional support for the time they work. We don't want to favour any teacher in the District and want to treat them all fairly and equally. For the Karen teachers, they receive an agreed amount, which is the same as the government teachers. We don't have any arguments and conflicts in our areas.

Q – How does the annual support from KSEAG benefit your teachers, students and district?

A – It definitely does. I feel strong about this and would like to inform others about all the benefits we have seen. In the past only the District and Township representatives went to meet the KSEAG representative, not the Village tract leaders. Therefore they would not hear first hand the information about the distribution sites, training sites, reporting process and forms, creating misunderstandings. After attending the workshop together, I believe the Village tract leaders have a greater understanding of the distribution process, the situation and how we can work together effectively for a better future. For the entire District, the materials provided by KSEAG are very valuable, bringing with it a sense of strength and enthusiasm. It makes everyone, including me, feel full of strength and capable to continue working for the future of the communities. I am very grateful for KSEAG providing teachers' subsidies and materials to our teachers, as if we look at our teachers in Karen State, they appear pitiful and tired from always working in the paddy fields; especially at harvest time. Receiving the support from KSEAG means they are able to work less in the fields and have more time to teach and provide for their families. From the support the teachers receive from KSEAG, I believe their energy; enthusiasm and self-worth level are increasing.

Q - Is the sports materials, distributed by KSEAG, useful? Who does it benefit?

A – When KSEAG delivered sports materials to our schools, it was the first time many students had ever seen materials like this. Some students, in my opinion, don't attend school as they are bored with just lessons and there are no games for them to play. We have noticed, in all tract and villages, more students attended school after the sports materials arrived. We are planning to organize sport competitions between schools, tracts and villages. Since the arrival of sports materials, there has been a big change in the attendance and attitude of students.

Q – Were parents and villagers willing to transport the materials from the distribution site to the schools? Do you often see parents and villagers participating in education?

Continues on Page 23

A circular diagram with a light gray background and a dark gray border. Inside the circle, there are several thin, dark lines that form a complex, swirling pattern. The pattern starts with a small spiral on the right side, moves towards the center, and then forms a larger, more complex shape that resembles a stylized 'S' or a series of connected loops. The overall appearance is that of a microscopic view or a diagram of a biological or chemical process.

The diagram illustrates the life cycle of the liver fluke (*Fasciola hepatica*) and its interaction with a human host. The cycle is numbered 1 through 7:

- 1**: Infection Stage (marked with a triangle icon). Shows a human silhouette with the parasite in the liver and bile ducts.
- 2**: Unfertilized egg will not undergo biological development (marked with a triangle icon). Shows a cluster of small, round eggs.
- 3**: Fertilized egg (marked with a triangle icon). Shows a single, larger egg with internal structure.
- 4**: Diagnostic Stage (marked with a triangle icon). Shows a cluster of eggs, some with internal structure.
- 5**: Diagnostic Stage (marked with a triangle icon). Shows a single, larger egg with internal structure.
- 6**: Diagnostic Stage (marked with a triangle icon). Shows a single, larger egg with internal structure.
- 7**: Diagnostic Stage (marked with a triangle icon). Shows a single, larger egg with internal structure.

Additional details include:

- A magnified view of the parasite in the liver, showing male (♂) and female (♀) individuals.
- A magnified view of the eggs in the bile ducts, showing both fertilized and unfertilized forms.
- A magnified view of the eggs in the feces, showing both fertilized and unfertilized forms.
- A magnified view of the eggs in the soil, showing both fertilized and unfertilized forms.
- A magnified view of the eggs in the water, showing both fertilized and unfertilized forms.

CDC
 SAFER • HEALTHIER • PEOPLE®
<http://www.dpd.cdc.gov/dpdx>

The diagram illustrates the life cycle of *Trichostrongylus axei* in a circular flow around a central human silhouette. The cycle consists of the following stages:

- 1 Unembryonated eggs passed in feces.** (Diagnostic Stage, marked with a triangle symbol)
- 2 2-cell stage**
- 3 Advanced cleavage**
- 4 Embryonated eggs are ingested.** (Infective Stage, marked with a triangle symbol)

Arrows connect these stages in a clockwise cycle. Two inset boxes provide additional details:

- Larvae hatch in small intestine:** An inset showing a single, curved, thread-like larva.
- Adults in cecum:** An inset showing multiple adult worms, with male (♂) and female (♀) symbols indicating sexual dimorphism.

A legend at the bottom left defines the symbols used:

- Δ = Infective Stage
- $\triangle$ = Diagnostic Stage

The diagram illustrates the life cycle of *Strongyloides stercoralis*. It begins with an adult female parasite in the small intestine (3), which sheds eggs. These develop into rhabditiform larvae (4) in the stool. A human foot penetrates the skin (5), where the larvae mature into filariform larvae (6). The filariform larvae penetrate the skin (7) and migrate through the body to the small intestine, completing the cycle. A legend indicates that 3 and 4 are the infective stages, and 5 and 6 are the diagnostic stages.

19 Karen Teacher Newsletter - February, 2010

၄) ထံးဒီးကသံဉ်ကသိ(Chlorination water system)

ကျောင်းကျန်းမာရေး School Health

ကျန်းမာရေးလမ်းညွှန် (ကရင်ကျန်းမာရေးနှင့် ကာယံဆေးဌာန)

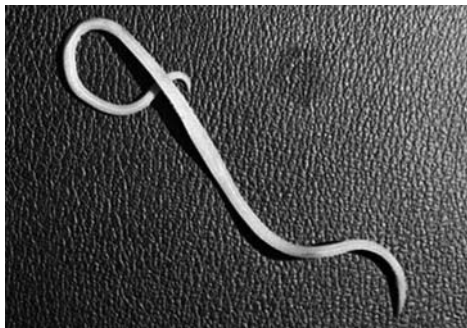
၁. သန်ကောင်များ

ကမ္ဘာပေါ်တွင်ရှိလူ့သန်းကျော်သည်သန်ကောင်စွဲ ကပ်သော သူများ ဖြစ်သည့် အနက် သိန်းပေါင်း ၁၅၀ ကျော်ကျော်သည် ကျောင်းသူ ကျောင်းသားများနှင့် ကလေးသူငယ်များဖြစ်ကြသည်။

သန်ကောင်စွဲမျိုးစေ့များ

လူ့ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်နိုင်သော သန်ကောင်အမျိုးအစား(၃)မျိုးရှိပါသည်။

-သန်လုံးကောင်

-သန်ပြားကောင်နှင့်

-သန်ကောင်ငါးမျှားချိပ်တို့ဖြစ်သည်

ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းသို့ သန်လုံးကောင်များမည်သို့ ဝင်ရောက်နိုင်သနည်း

လူတို့ စားသော အစာမှတစ်ဆင့်သော်လည်းကောင်း၊ ရေသောက်ခြင်းတစ်ဆင့်မှ သော်လည်းကောင်းသန်

ကောင်များသည်လူ၏ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းသို့ အလွယ်တကူဝင်ရောက်နိုင်ပါသည်။

ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းသို့ သန်ပြားကောင်များမည်သို့ ဝင်ရောက်နိုင်သနည်း

လူတို့ စားသော အစာမှတစ်ဆင့်သော်လည်းကောင်း၊ ရေသောက်ခြင်းတစ်ဆင့်မှ သော်လည်းကောင်းသန်ကောင်များသည်လူ၏ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းသို့ အလွယ်တကူဝင်ရောက်နိုင်ပါသည်။

သန်ကောင်ငါးမျှားချိပ်

သန်ကောင်ငါးမျှားချိပ်တို့ သည်လူ၏ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းသို့ အရေပြားမှတစ်ဆင့် ဝင်ရောက်သွားနိုင်ပါသည်။

ဥပမာ-လူတို့၏မသန့်ရှင်းသောခြေဖဝါးမှတစ်ဆင့် ဝင်ရောက်သွားနိုင်ပါသည်။

အထက်ဖော်ပြပါသန်ကောင်များမည်သည့်နေရာမျိုးတွင် နှစ်စဉ်နေထိုင်နိုင်သနည်း

သန်ကောင်အများစုသည်စိုစွတ်သောနေရာမျိုးတွင် သော်လည်းကောင်း၊ မသန့်ရှင်း မစင်ကြယ်သည့် လူ့ ခန္ဓာကိုယ် အတွင်း နေရာများတွင် သော်လည်းကောင်း၊ အပူချိန်ရှိသောနေရာတွင်လည်းကောင်း နေထိုင်တတ်ပါသည်။

သန်ကောင်များမည်သို့ ပြန့်ပွားနိုင်သနည်း

သန်ကောင်များသည် မစင်မှတစ်ဆင့် လူ့ ခြေဖဝါး (သို့) မစင်ရောနေသည့်ရေမှတစ်ဆင့်လူ့ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်သွားသည်။

မသန့်ရှင်းသောလက်များနှင့် အစာစားခြင်းဖြင့်ပါး စပ်မှတစ်ဆင့်ဝမ်းဗိုက်ထဲသို့ ရောက်သွားနိုင်ပါသည်။

ဖိနပ်မစီးခြင်း သည်လည်း သန်ကောင်များ လူတို့၏ခြေဖဝါး(သို့)ချွေးပေါက်မှတစ်ဆင့်သွေး

ကြောထဲသို့ ဝင်ရောက်သွားနိုင်ပါသည်။

မချက်မပြတ်(သို့)မကျက်သည့်အစားအစာကိုစားမိခြင်းသည်လည်းသန်ကောင်များဝင်ရန်လွယ်ကူလှပါသည်။

လူ့ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းရှိသည့်သန်ကောင်စွဲဝင်ရောက်မှုမျိုး

သန်ကောင်များဝင်ရောက်မှုမျိုးစေ့များ

သန်ကောင်များသည်လူ၏ခန္ဓာကိုယ်ထဲကိုအစာစားခြင်းမှတစ်ဆင့်ဝင်နိုင်ခြင်း၊ အရေပြားမှတစ်ဆင့်သွေးကြောထဲ ဝင်ပြီး နောက်တစ်ဆင့် အဆုတ်ထဲသို့ ဝင်ရောက်သွားသည်။ ထို့နောက် ချောင်းဆိုးသည့်အခါတွင်ပါးစပ်၌တည်ရှိသောသန်ကောင်များအမှတ်ကြီးထဲသို့ ပြန်လည်မြှုပ်နှံခြင်းဖြင့်သန်ကောင်များဝင်သွားနိုင်ပါသည်။

ရောဂါကူးစက်ခြင်း

လူ၏ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းသို့ သန်ကောင်များမည်သို့ ဝင်နိုင်သနည်း

၁. သန်လုံးကောင်နှင့် သန်ပြားကောင်တို့ သည် မသန့်ရှင်းသောရေကိုသောက်သုံးခြင်းဖြင့်ခန္ဓာကိုယ်ထဲဝင်ရောက်နိုင်ပြီးသန်ကောင်ငါးမျှားချိပ်မျိုးသည် ခြေဖဝါးမှတစ်ဆင့်ချွေးပေါက်ထဲသို့ ဝင်ရောက်သွားခြင်းဖြစ်သည်။

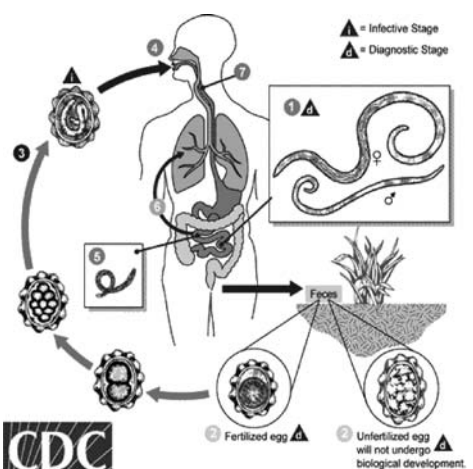
-သန်ကောင်တို့ သည်လူ၏သွေးကြောမှတစ်ဆင့်အဆုတ်ထဲသို့ ဝင်နိုင်သည်။

- ထို့နောက်ချောင်းပြီးသန်ကောင်ဝင်သည်ခန္ဓာကိုယ်ထဲပြန်လည်ဝင်ထွက်သွားနိုင်ပြီးအမှတ်ကြီးထဲသို့လည်းနေနိုင်သည်။

- သန်ကောင်များသည်လူ၏အမှတ်ကြီးထဲမှတစ်ဆင့် ဖြည်းဖြည်းထွားလာပြီးဥပမာများကိုဥပမာသည်။

- သန်ကောင်တို့၏ဥပမာများသည်လူ၏မစင်စွန်းသော အခါ၌ကပ်ပါလာသည်။

သန်ကောင်တို့ သည်လူသားကိုမည်သို့ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းသို့ ဝင်နိုင်သနည်း

- လူများ စားလိုက်သော အဟာရကြွယ်ဝသည့်အစားအစာကိုလူယူစားသောက်ခြင်း(ဥပမာ- အာမင်အာမင်တစ်ပါးသောအစားအစာများ)

- ကလေးကြီးထွားမှုနှုန်းနှေးကွေးခြင်း

- ဝမ်းကိုက်ခြင်း၊ ဝမ်းနာခြင်း၊ မောပန်းနမ်းနယ်ခြင်း၊ အော့အန်ခြင်း၊ အားနည်းလာခြင်းနှင့် ဝမ်းသွားခြင်းစသည့်လက္ခဏာများ

- အူလျှော့ခြင်း၊ စအိုဝယားယံခြင်း၊ အစာအဟာရချို့တဲ့ခြင်း၊ သွေးဖြူနှင့်သွေးနီဥများတဖြည်းဖြည်းချင်းချို့တဲ့လာခြင်းစသည့်လက္ခဏာများ

သန်ကောင်များပြန့်ပွားမှုနှုန်းကိုမည်သို့ တားဆီးနိုင်သနည်း

-အိမ်သာသုံးဆောင်ပါ။

-လက်ကိုဆပ်ပြာဖြင့်စင်ကြယ်စွာဆေးကြောပါ(အိမ်သာတက်ပြီးတိုင်း)

-ဖိနပ်ကိုအချိန်တိုင်းစီးပေးပါ။

-ဟင်းသီးဟင်းရွက် အစားအစာတို့ကို နူးအောင်ကျက်အောင်ချက်ပြုတ်ရန်လိုအပ်သည်။

-သန်ကောင်များလူ၏ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းသို့ဝင်ရောက်မှုကိုမည်သို့ တားဆီးနိုင်သနည်း

-သန်ဆေးများသောက်ပေးခြင်း (Albendazole or Mebendazole) (ဆေးတိုက်ကျွေးနည်းလမ်းညွှန်ကို သတင်းစာစောင်အမှတ်စဉ်(၂၄)တွင်ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

ဆေးသောက်နေစဉ်အတွင်းခံစားနေရသည့်ဝေဒနာများ

- အော့ခြင်းအန်ခြင်း
- ဝမ်းနာခြင်း
- အရေပြားပေါ်အနီရောင်ကွက်ကျားကွက်ကျားဖြစ်လာခြင်း
- ဝမ်းသွားခြင်း
- သန်ကောင်အရှင်လတ်လတ်ထွက်လာခြင်း

မှတ်ချက်- အထက်ပါလက္ခဏာအားလုံးကိုမှတ်သားဖို့လိုပါသည်။

တစ်ကိုယ်ရေသန့်ရှင်းမှုပြုလုပ်ခြင်း

- လက်ဆေးကြောခြင်း
- ဝေဒနာပေးကြောင့်လက်ကိုဆေးခြင်းသန့်ရှင်းမှုပြုလုပ်ခြင်း**
- လက်ကိုဆပ်ပြာဖြင့်ဆေးကြောခြင်းသည်အလွန်အရေးကြီးလှပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်မသန့်ရှင်းသော လက်ဖြင့် အစာစားမိပါက လက်များပေါ်ကပ်ပါလာသည့်သန့်ကောင်ပုများဝမ်းတွင်းပေါက်ပွားလာပြီးလျှင် ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းရောဂါအမျိုးမျိုးဖြစ်ပွားစေနိုင်ပါသည်။
- လက်သန့်စင်ခြင်း**
- လက်သည်းများခြေသည်းများမှန်မှန်ညှပ်ပေးခြင်း
 - လက်ဆေးကြောခြင်းကို နည်းလမ်းမှန်ကန်စွာဆေးကြောပေးခြင်း
 - စီးနေသောရေဖြင့်ဆေးကြောခြင်း(ရေဖြည့်ထားသည့်ဇလုံနှင့်လက်မဆေးသင့်ပါ)
 - လက်ဝါးပူနွေးလာသည်အထိပွတ်တိုက်ပါ။ ထို့နောက်လက်ညှိုးမှစ၍လက်ကောက်ဝတ်အထိရေဖြင့်ဆေးကြောပေးပါ။
 - လက်ကြိုလက်ကြားအနံ့ဆပ်ပြာဖြင့်တိုက်ချွတ်ဆေးကြောပေးပါ။
 - နောက်တခါ ပရပ်ရှ်(Brush)နှင့်လက်ညှိုးအဖျားမှလက်ကောက်ဝတ်အထိတိုက်ချွတ်ပါ။
 - ထို့နောက်စီးနေသည့်ရေဖြင့်လက်ကောက်ဝတ်မှလက်ဖျားအထိဆေးကြောပါ။
 - လက်ဖျားမခြောက်သွေ့မီအရေပြားများမကိုင်တုတ်ရ။
 - သန့်ရှင်းသောပဝါနှင့်လက်ကိုသုတ်ပါ။
 - အရေပြားများကိုစတင်ကိုင်တွယ်နိုင်ပါသည်။

ရေချိုးခြင်း

- ဝေဒနာပေးကြောင့်ရေချိုးခြင်းကိုမှန်မှန်ပြုလုပ်ရပါမည်**
- ရေသည်ခန္ဓာကိုယ်ရေပြားပေါ်တွင်တည်ရှိနေသည့်ကပ်ပါးပိုးမွှားများကိုဖယ်ရှားစေသည်။
 - ရေသည်ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းအပူအအေးမျှတပေးစေသည်။
 - ရေသည်ခန္ဓာကိုယ်အကြောများတောင့်တင်းမှုကိုပျော့ပြောင်းစေပါသည်။
 - ရေသည်ဦးနှောက်နှင့်စိတ်ကိုလန်းဆန်းစေပါသည်။

မည်သို့သို့ စနစ်ကျစွာရေချိုးရမည်နည်း

- ကိုယ်အပူချိန်(၉၈.၆)စင်တီဂရိတ်နှင့်ညီမျှသောရေအပူချိန်ပမာဏ
 - လက်ဆေးမျက်နှာသစ်ပြီးပါကခါးအောက်ပိုင်းနေရာမှခြေဖျားအထိတွင်ရေများများလောင်းပေးပါ။
 - တကိုယ်လုံးရှေ့အောင်ရေလောင်းပြီးချိုးတိုက်ပါ။
 - တကိုယ်လုံးဆပ်ပြာတိုက်ပြီးချိုးတိုက်ပါ။
 - ချိုးဆပ်ပြာများစင်ကြယ်အောင်ရေထပ်ချိုးပါ။
 - ခန္ဓာကိုယ်ခြောက်သွေ့စေရန်ပဝါကိုသုံး၍ကိုယ်ကိုတိုက်ချွတ်ပါ။
- မှတ်ချက်- နားအတွင်းသို့ ရေဝင်ခြင်းကိုသတိထားပါ။ အကယ်၍ရေဝင်သော်တခါတည်းဂွမ်းဖြင့်ညှစ်သန့်စင်လေ့ထုတ်ရပါမည်။

သွားတိုက်ခြင်း

- ဝေဒနာပေးကြောင့်သွားသန့်ရှင်းခြင်း(သွားတိုက်)ပြုလုပ်ရန်**
- ဝေဒနာပေးကြောင့်သွားသန့်ရှင်းခြင်း**
- စားပြီးသောအစားအစာများတွယ်ကပ်ကျန်ရစ်နေပြီးသွားပိုးများအတွက်အဟာရဓာတ်ဖြစ်စေပါသည်။ သွားကြီးထွားကြံ့ခိုင်မှုကိုဟန့်တားစေသည်။
 - ထို့နောက်အချဉ်နံ့ထွက်လာပြီးအက်စစ်ဓာတ်များသည်သွားအပြင်ပိုင်းကိုဖျက်ဆီး၍သွားပိုးစားခြင်းဖြစ်လာစေသည်။ ထို့နောက်သွားပိုးနာ၊ သွားနာနှင့်မေးရိုးပိုင်းပျက်တည်နာစသည့်ရောဂါများနှင့်နောက်ဆုံးကျောက်ကပ်ကိုပါဒုက္ခပေးနိုင်ပါသည်။

မည်သို့သို့ သွားများကိုစနစ်ကျစွာတိုက်ရမည်နည်း

- ပျော့ပြောင်းနူးညံ့သောသွားတိုက်နှင့်သာတိုက်ပေးပါ။(သွားတိုက်ဆေး-ဆား-ပြာမျှနဲ့ စသည့်ပစ္စည်းတို့နှင့်သာသွားတိုက်ပေးပါ။ အထက်ဖော်ပြပါပစ္စည်းများမရှိပါကရေဖြင့်သာတိုက်ပေးပါ။
- သဲဖြင့်သွားတိုက်ခြင်းကိုလုံးဝရှောင်ကြဉ်ပါ။ သွားတိုက်သည့်အချိန်သွားများအားလုံးကိုတိုက်မိရန်အလွန်အရေးကြီးလှပါသည်။ သွားအားလုံးကိုတိုက်သည့်အခါတွင်သွား၏အတွင်းအပြင်၊ သွားကြားအားလုံးနဲ့ စပ်အောင်တိုက်ပေးပါ။ နောက်ဆုံးတွင်သန့်စင်သောရေဖြင့်အနည်းဆုံးသုံးခါပလုပ်ကျင်းပေးပါ။

ခေါင်းသားခွက်သုံးခြင်း

ဝေဒနာပေးကြောင့်ခေါင်းသားခွက်သုံးခြင်းသန့်ရှင်းမှုပြုလုပ်ခြင်း

- လူ့မစင်သည့်အခြားသောသတ္တဝါအားလုံး၏မစင်ထက်အလွန်ပင်အဆိုးဝါဆုံးနှင့်ရှုံ့စရာအကောင်းဆုံးအရာတခုဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သောခေါင်းသားခွက်ကိုသုံးရမည်။
- ခေါင်းသားခွက်သည် ခြင်္သေ့၊ ယင် စသည့်သတ္တဝါများမဝင်နိုင်ရန်ကာကွယ်တားဆီးမှုကိုအထောက်အကူပြုစေပါသည်။ တနည်းအားဖြင့် ခြင်္သေ့၊ ယင်များဝင်ထွက်သွားလာဖို့ခက်ခဲစေပါသည်။
- ထို့ကြောင့်ခေါင်းသားခွက်သည်လူသားများအတွက်အင်မတန်အကျိုးရှိလှပါသည်။ အကယ်၍ခေါင်းသား

ခွက်သုံးခြင်းမပြုပါကမစင်များနေရာတကာတွင်ပျံ့နှံ့သွားနိုင်သည်။ တနည်းအားဖြင့်ရေထဲ၊ လေထဲတွင်မစင်များပျံ့နှံ့သွားပါသည်။ ထို့ကြောင့်ခေါင်းသားခွက်သုံးခြင်းသည်လူသားများအတွက်အကျိုးရှိလှပေသည်။

ခေါင်းသားခွက်အသုံးပြုခြင်းနှင့်သန့်ရှင်းမှုပြုလုပ်ခြင်း

ခေါင်းသားခွက်ကိုသင့်တော်လျောက်ပသည့်နေရာတွင်ခေါင်းသားခွက်ချရန်လိုအပ်ပါသည်။ ဘီလပ်မြေ (သို့) သစ်၊ ဝါးစသည့်အရာများနှင့်လုံခြုံစွာတည်ဆောက်ရန်အကြံပြုပါသည်။ သို့မှသာလုံခြုံစိတ်ချရရှိနိုင်မည်။ ခေါင်းသားခွက်ပြီးသည့်အခါတိုင်းခေါင်းသားခွက်ပြောင်စင်နေအောင်ရေဖြင့်စနစ်တကျလောင်းပေးရမည်။ တုတ်၊ စက္ကူစသည့်ပစ္စည်းများအသုံးပြုမှုကိုလုံးဝရှောင်ကြဉ်ပါ။ ခေါင်းသားရေကိုမှန်မှန်ဖြည့်ထည့်ပါ။ ခေါင်းသားခွက်သည်အခါတိုင်းရေသုံးခြင်းသည်အကောင်းဆုံးပင်ဖြစ်ပါသည်။

ညှစ်ဖိနပ်၊ ခွပ်ဖိနပ်

ဝေဒနာပေးကြောင့်ဖိနပ်စီးရခြင်းသည်ဝေဒနာပေးကြီးပါသနည်း

ဖိနပ်သည်လူ၏ဖြေဖဝါးများအညစ်အကြေး၊ မစင်များမပေကျစေရန်နှင့် ဆူးညောက်ခလုပ်များမထိခိုက်စေရန်အကာအကွယ်ပေးသောအရာတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဖိနပ်မစီးသောသူသည်ရောဂါပိုးစွဲကပ်ရန်အင်မတန်လွယ်ကူလှပါသည်။ ထို့ကြောင့်လူတိုင်းဖိနပ်စီးရန်၊ တနည်းအားဖြင့်ခလေး၊ လူကြီးအားလုံးဖိနပ်စီးရန်တိုက်တွန်းလိုပါသည်။

သန့်စင်သောရေကိုပြုလုပ်ခြင်း

သန့်စင်သောရေကိုမည်သို့ပြုလုပ်ရပါမည်နည်း

မသန့်ရှင်းသောရေနှင့် ညစ်ညမ်းပြီးရောဂါပိုးရှိသောရေကိုသန့်စင်လာစေရန်ရေသန့်စင်မှုကိုပြုလုပ်ရပါသည်။

ညစ်ညမ်းသောရေကိုသောက်သုံးခြင်းဖြင့်မည်သို့ ခေါင်းသားခွက်သန့်ရှင်းမှုပြုလုပ်ခြင်း

ညစ်ညမ်းသောရေကိုသောက်သုံးခြင်းဖြင့်ဝမ်းရောဂါနှင့်အခြားသောရောဂါအမျိုးမျိုးတို့ကိုရရှိစေပါသည်။

သန့်ရှင်းသောသောက်ရေရရှိရန်မည်သို့ပြုလုပ်မည်နည်း

- ရေကိုကျိုချက်ခြင်းစနစ်(Boiled water system)
- ရေကိုနေပူရောင်အောက်ထားခြင်းစနစ်(4tins precipitate water system)
- ရေသန့်စင်ခြင်းစနစ်(သဲ၊ကျောက်စရစ်ကိုဖင်အပေါက်သေးသေးပါရေဆိုးထဲတစ်ဝက်ထည့်ပြီး ကျန်တဝက်ကိုရေထည့်၍ရေသန့်စင်ခြင်းစနစ်)(Sand Gravel filtering water system)
- ကလိုရင်းပိုးသတ်ဆေးဖြင့်ရေသန့်စင်ခြင်းစနစ် (Chlorination water system)

ဆိမိန်မွဲ- သရဏ်န့ၣ်မူ
ကွဲးကွဲး- KNFEPC ကွဲးမိ

[illegible]

၆၂၆၆:၅၄၆၆၆၆
 ၆၆၆(၆)

• ဝိဇ္ဇာလက္ခဏာသုံးဆယ့်ငါးပါး (၇)

[illegible]

(၂)ဤဇုန်ကိစ္စကပ်စီမံခွင့်

တြိအိင်္ဂဒေယျံ ဟု၊ တဘျဉ်န့ၣ်ဆုန့ၣ်ဆုတံအက
တံဒီးအဂတဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်တံကးဘယၣ်အီလီၤ၊ အဝဲ
သ့ၣ်ရဲၣ်လီၤသးလၢအကျီလီၤ၊ တံဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲကတဲန့ၣ်
လၢတြိဖလဲၣ်တဘျဉ်လၢအရဲၣ်လီၤအသးအံၤဆုန့ၣ်ဆု
တံသဘျဉ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ၊ တံဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲဝဲလၢမ့ၢ်တံမ့ၢ်
တံတီန့ၣ်လီၤ၊ တြိကိးဘျဉ်ဒီးတံကွဲးလီၤအဂ့ၢ်လၢအ
ဘၣ်ထွဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ၊ တံဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ
တြိလၢအး-တြိအံၤအိၣ်ဒီးတံပနီၣ်ဖိခံမံၤလၢအဆုန့ၣ်
ဆုတြိတံသဘျဉ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ၊

တြာလွှဲဂီ-တြာအံအိၣ်လၢအယံဒီးစုထွဲ, အိၣ်ဒီးတၢ်ပ
နီၣ်ခံမံလၢအဒုးယံနဒီးတြာလါအဲဒီးန့ၣ်လီၤ.

တြေးလူးသူ-တြေးအံ့တမ့်၊
တြေးလောအအိန်ဘူးဒီးတံသဘျ၊
အတြေးဘဉ်.

တြာလွန်လါ-တြာအံအိန်လါတြာလါအဲးအစဉ်တကယ
လီ.

တြာတယံလ္လိ-တြာအံတအိဉ်ဘူးဒီးတြာအလ္လိဂီဒီး
တြာအလါအဲးဘဉ်.

တြိဖလင်တဘွင်လအဆုနဆုတံသဘျလင်.

(၃) ဆီဒုံးခိုက်ဒုတိယရက်စွဲ

ပျာထုစံဖိတဂနုဉ်အိဉ်ဒီးအဆဉ်ဖိကီဖိလအမုါဆိဒီး
ကျိတနီနုဉ်လီ၊ အဆဉ်ဖိကီဖိမဲလကအိဉ်ဝဲအဒုဉ်
လီ၊ အဆဉ်ဖိကီဖိမဲလကနုဉ်အခိဉ်ဒုအိဉ်ဝဲ၇၄ခီလီ၊
အယိပျာထုစံဖိတဂအံအဆိကအိဉ်ပဲ၊ဘဉ်လဲဉ်.

[illegible]

Continued from page 13

belonged to the spirits. He explained what he had learnt from attending the workshop; "I have learnt it is good to use indigenous knowledge in our classrooms; it is important to remember the traditional medicines the elders describes to use as we might need to use them, and all Karen people, whether they live in Karen State or Thailand, use the same poems from our ancestors."

All participants enjoyed the workshop and were able to gain a better understanding of the uses of indigenous knowledge and skills within their own life and those around them. Pu K'Pru Say enjoyed the workshop so much he offered to hold the next Elders and Shamans exchange of indigenous knowledge and skills workshop in his village. In the evening of the 15th December, the elders who lived in Karen State returned to their villages, whilst the people who had to return to Thailand, travelled to Ee Htu Hta camp, where they celebrated Karen New Year, before returning to Thailand.

Naw Marry, a Thai-Karen from Ta Thwa Hta village, Chiang Mai province, was very excited about this trip as it was her first time in Karen State. She said, "I will be back in March to show and educate you about weaving and colouring the cotton thread."

Every participant learnt a lot during the sharing and training of indigenous knowledge. It provided many opportunities for different people to discover the benefits of indigenous knowledge and possible ways of maintaining this knowledge is passed through the generations. The facilitator, Thramu Ler Htoo, told Phru Pwgo that due to its success, if there is time and opportunity, there will be an annual workshop, aimed at sharing and exchanging knowledge and skills.

Continued from page 15

A – School committees are in charge of transporting school materials and organising with villagers and parents to help with the moving of materials, and if they require additional help they ask the District leaders and we arrange additional help. None of the parents and villagers protest and are willing to help; even if they do not have children in school. Some parents appear sad and have low self-esteem as they do not have a high level of education themselves and are not able to help their children with their homework. I believe that when Mobile Teacher Trainers visit parents and give them specific parents' involvement in education training, they are able to raise their self-esteem and provide them with different ways of becoming involved in their child's education. The Head-villager and other leaders support their schools with building materials.

Q – Is there anything else you would like to say?

A – There is only one way to develop and try to gain opportunities for our Karen people, through education. We need to build our level of education, peacefully, with energy and dedication. Through this there will be a higher level of education for the youth, providing them with knowledge and skills to develop and support our people. There is a proverb we need to remember, 'After the storm, comes the calm'. It explains that after we have faced the difficulties and problems, I believe, we will be able to live life peacefully.

သရုပ်တင်ကဏ္ဍသနာ့ရည် Teacher Talk

**နမူနာဆိုင်ရာပညာရေးအသေးစိတ်မေးခွန်း
ဗျာဉ်**

နကထိပ်ဘဉ်တက်ကိတ်ခဲနက
ဘဉ်ကွာ်ဆဉ်မဲတ်တံအကလုာ်
ကလုာ်ဘဉ်ဆဉ်လုာ်တံဝဲသးစူ
အပူနုာ်ဂုာ်ကွဲးစားတံအဂုာ်က
တံာ် လာ တံာ် နး တံာ် ဖျဉ် အ လီာ်
လီာ်။ ခိဖျိထံကိတ်တံာ်ဆဉ်သးတ
ကံာ်တကူအယိနဘဉ်ဟးအိဉ်
ဖျဉ်ဖျဉ်ယံာ်ယံာ်လာမ့းခိဉ်သိဉ်
လံာ် အ ကျါ ဟံာ် တ အိဉ် ယိ တ

အိဉ်ဆူသုဉ်ခိဉ်ထံးဝဲခိဉ်ထံးဘဉ်ဆဉ်နတတုာ်ဆံးလီာ်နသးဘဉ်အမဲာ်
ညါလာစာသုဉ်သိဖိလံာ်တဖဉ်အကိတ်တံာ်သုတလုာ်အိဉ်ဒီးနုာ်အသီးနလုာ်
အိဉ်ကွဲးအဝဲသုဉ်လုာ်တံာ်ကွဲးဘဉ်ကွဲးသုအယိနကဲထီဉ်ပုာ်တကလုာ်အအိဉ်
အပုာ်ကလုာ်လီာ်တံာ်နုာ်လီာ်။ နဘဉ်အိဉ်ယံးဒီးနမိနပ၊ နဘူးနတံာ်၊ နမိန
မါဒီးပုာ်လုာ်အိဉ်အိဉ်အိဉ်ကတံာ်ဘဉ်ဆဉ်နတအိဉ်ဒီးတံာ်ကအုကစွါလုာ်
သးပုာ်ဘဉ်။ ယစံးဘျးဘဉ်နုာ်လုာ်အိဉ်ဒီးတံာ်မုာ်လုာ်စိလုာ်အဂုာ်ကတံာ်
လာနဖိနလံာ်သုဉ်စံးသးဘိဉ်လုာ်တံာ်လီာ်သကုာ်ဆးဒီးသိးအဝဲသုဉ်ကနုာ်
ဘဉ်တံာ်ကွဲးဘဉ်ကွဲးသုကနိဉ်တုာ်ခိဉ်ပုာ်လုာ်ညါအကံာ်အစိအဂုာ်ကတံာ်
ဒီးနမတံာ်အံးနုာ်လီာ်။

ခါ ဆူ ညါ ထံ ကိတ် အ ပုာ် ဘဉ် မူ
ဘဉ် ခါ ဒီး ထံ ကိတ် ခိဉ် နာ် တ ဖဉ်
နုာ်မူခါအိဉ်လုာ်နုာ်လုာ်နုာ်က
ဘဉ်ဂုာ်ကွဲးစားသုဉ်ထီဉ်အဂုာ်
ကတံာ်လာဖိလံာ်သုဉ်တဖဉ်အ
ဂီာ်လီာ်။

နမုာ်ပုာ်တကလုာ်အလုာ်လီာ်တုာ်
တံာ်ကွဲးဘဉ်ကွဲးသုအချံလုာ်အ
ဆးဆူပုာ်မုာ်သိထီတဖဉ်အပုာ်
တကလုာ်လီာ်။ မုာ်ကအိဉ်တနံးယ
ဆာမုာ်လုာ်လာ၊ လုာ်နုာ်ပုာ်

ကလုာ်ကညိဖိကအိဉ်ဘဉ်လုာ်တံာ်ကွဲးဘဉ်ကွဲးသုအထံမူထီဉ်ဟံးအထံ
ကံာ်နံးကံးဂဲးလီာ်။လုာ်တံာ်ဖဲတံာ်မုာ်အိဉ်နုာ်တံာ်ကံာ်ကွဲး ကွဲးမူ
ဆူတုာ်ပုာ်လုာ်တံာ်မုာ်အိဉ်တုာ်ဂုာ်နုာ်။ သုဉ်ညါလီာ်နသးလုာ်မုာ်
လုာ်နုာ်နုာ်နုာ်ကလုာ်အတံာ်လဲဆူညါနုာ်ကနးဒီးနုာ်အလီာ်လီာ်။

တဘဉ်သးဆံးနုာ်နုာ်တဖဉ်တဂုာ်နုာ်။ အဝဲအံးပတံာ်ဘျးစဲလီာ်သးဟံးအိဉ်ထီဉ်
လာကျဲအဘိတဖဉ်အဘိလံာ်၊ လုာ်နုာ်တံာ်ဟုာ်ကွဲးဟုာ်ဖးဒီးတံာ်ဟုာ်ဂံာ်
ဘါအလံာ်တံာ်ကစိဉ်လုာ်အမုာ်ပယုပပုာ်အလံာ်တံာ်ကစိဉ်လုာ်လီာ်အသးလာ
ကညိဖိအလီာ်အကျဲလုာ်တံာ်လီာ်သကုာ်ဆးဒီးလံာ်နုာ်ပလုာ်ဘဉ်လံာ်တဘဉ်
အံးအရီုနုာ်နုာ်နုာ်နုာ်သးသဟံာ်ကလုာ်လုာ်ထီဉ်ကလုာ်လုာ်တံာ်ဖဲတံာ်မုာ်အ
ပုာ်လီာ်တံာ်သုဉ်ကတံာ်နုာ်လီာ်။

ဟံးနသးလုာ်လုာ်ဒီးသုဉ်ညါနုာ်လုာ်နုာ်နုာ်ပယုပပုာ်ကဟုာ်နုာ်တံာ်အ
ကလုာ်အိဉ်ဘျးအဂီာ်ဖဲနုာ်လုာ်လုာ်လုာ်တံာ်မုာ်အခါနုာ်လီာ်။ သုဉ်
ညါနုာ်ဒီးဟံးကလုာ်နုာ်နုာ်လုာ်အဝဲအံးနုာ်ဒီးပယုပပုာ်အသးခိဉ်မုာ်တ
ဖဉ်လုာ်တံာ်လဲကျဲခါဆူညါကလုာ်ထီဉ်အဂီာ်နုာ်လီာ်။

သးတဖဉ်လုာ်အမုာ်ကွဲးသရဉ်၊ သရဉ်မုာ်တဖဉ်အသးနုာ်မုာ်ဒီး“ပယုပ
ပုာ်”အသးသမူအသးခိဉ်မုာ်လုာ်အရီုဒီးကတံာ်လုာ်တံာ်ကွဲးဘဉ်ကွဲးသုအ
ပုာ်ကွဲးပုာ်လီာ်။

လာ-သရဉ်ဆိတကဲ၊ မဲာ်ပြဉ်ကွဲး၊ နိဉ်တကိတ်ကိတ်ဆဉ်၊ (သုးကွဲး(၆) နုာ်
ယံာ်ကိတ်ရုဉ်

ယံာ်မုာ်နီုဒီးအကုာ်ဆူယသးနုာ်အိဉ်(၃၉)နုာ်ယံာ်အမုာ်သရဉ်ကွဲးခဲဉ်
ဒီးယံာ်အိဉ်တံာ်လီာ်မုာ်ဝဲထံးထီထီဉ်သဝိနုာ်လီာ်။ ဘဉ်ယံးဒီးထံးထီ
ထီဉ်ကွဲးအဂုာ်အံးဒီးယံာ်ကစိဉ်ဒီးယံာ်အဂုာ်အံးယသးအိဉ်ကွဲးပုာ်ထီဉ်ယံး
လံာ်အသီးအံးလီာ်။

ပဲထံးထီထီဉ်ကွဲးအံးပမုာ်သကံးတံာ်သရဉ်မုာ်အိဉ်ဝဲခံးလီာ်။ နုာ်ပုာ်ကွဲး
တဖဉ်ယသိဉ်လီာ်တံာ်တကလုာ်လီာ်ခိဖျိလုာ်ပယုသရဉ်သရဉ်မုာ်တဘဉ်ဘဉ်
အယိလီာ်။ ပမုာ်ကွဲးကွဲးလုာ်သဝိဖိတဖဉ်ကကံးသရဉ်မုာ်အဂီာ်ကဟုာ်ဝဲ
ဘျးလဲတနုာ်အယိမုာ်ယသိဉ်လီာ်တကလုာ်ဒီးယသိဉ်လီာ်နုာ်အဝဲသုဉ်တဖဉ်နုာ်
လီာ်။ ပမုာ်ကွဲးလုာ်တံာ်သိဉ်လီာ်အကျဲအကျဲဒုတဘဉ်ဘဉ်။ သနုာ်ကွဲးမုာ်လာ
အဝဲသုဉ်ဂံာ်ဘါစံးအယိယဆာ

လာသုဝဲပုာ်ဘဉ်မုာ်ဘဉ်ခါတဖဉ်
ကနုာ်ဟံးစာယမိဉ်။ ဘဉ်ဆဉ်
နုာ်လာကဟံးဆူညါယတုာ်ဆါ
ယသးဒီးစးထီဉ်တနုာ်အံးယ
မုာ်ထီဉ်ကွဲးဒီးယကံးအါထီဉ်
သရဉ်မုာ်တကလုာ်လုာ်မုာ်သကံး
တံာ်ဒီးယနုာ်လီာ်။ ဒီးအဝဲမုာ်ပုာ်
အသိဒီးစးထီဉ် သိဉ် လီာ် ဘဉ်
တံာ်အခိဉ်ထံးတနုာ်အဆိက
တံာ်လာအဂီာ်လီာ်။

ယနီုကစိဉ်ဒီးယံးထီဉ်
သိဉ်လီာ်လာယသးအိဉ်ဝဲနုာ်လံာ်လံာ်တုာ်ခဲကနုာ်အံးလီာ်။ တဘျီဘျီယ
သးလံာ်ကွဲးလုာ်တံာ်သိဉ်လီာ်အပုာ်ခိဖျိလုာ်ယအိဉ်ဒီးဟံးဃိဒီးဒီးဆံးဖိဆံး
အယိလီာ်။ ဘဉ်ဆဉ်ဒုဖိသဝိဖိတဖဉ်တပုာ်ယဘဉ်။ ဒီးယတုာ်ဆါယသး
ယမုာ်ဒီးနုာ်လီာ်။ ယသိဉ်လီာ်ယံာ်လံာ်ဘဉ်ဆဉ်ပကွဲးတအိဉ်ဘဉ်။ ပ
သိဉ်လီာ်တံာ်လာဘျီပုာ်နုာ်လီာ်။ နုာ်လာကဟံးဆူညါမုာ်ပုာ်ကတုာ်ပုာ်ကွဲး
စါ။ တသုဉ်ညါဘဉ်။ တနုာ်ဟုာ်ပုာ်ကံာ်ကံးဒီးကတုာ်ကွဲးအဂုာ်ဒီးဘဉ်။ အ
ယိနုာ်ဟံးစာပုာ်နုာ်။ ဒုဖိသဝိဖိသးဆူဉ်လုာ်တံာ်ကွဲးဘဉ်ကွဲးသုကစိဉ်နုာ်
သကုာ်ခိဖျိလုာ်ဂံာ်ဘါစံးအယိမုာ်ဝဲတဘဉ်ဘဉ်။ ပမုာ်တံာ်အံးဒီးပအိဉ်ဒီး
အံးနုာ်လီာ်။ သုဆိကမိဉ်ကွဲးမိဉ်ယသိဉ်လီာ်ယံာ်ထဲအံးတံာ်အိဉ်တံာ်လံာ်
ဘျီလံာ်စုာ် တနုာ်နီုတဘျီဘဉ်။ စုတနုာ်အါအါဘဉ်။ တနုာ်မုာ်ဟုာ်ယကွဲး
လဲစုပယိ “၁၀၀၀၀”ကွဲးလီာ်။ လုာ်တုာ်ကံးဟံးလီာ်ဝဲဟံးတဖဉ်ဘု(၃)နုာ်
တုာ်နုာ်ကတံာ်နုာ်ကွဲးဘုခဲဆံသဆံအါကတံာ်လီာ်။ လုာ်အပုာ်ကွဲးနုာ်ယ
ဒီးနုာ်ဘဉ်ဘုဖိနုာ်နုာ်လီာ်။ မုာ်သရဉ်မုာ်လာအကွဲးတံာ်ဘျးတံာ်လဲဒုမုာ်
ဝဲကကဲစါ။ ယနီုကစိဉ်ဒီးယံးတံာ်တအိဉ်နီုတမံးဘဉ်။ ယအိဉ်ဒီးယဖိမုာ်
ဖိခါ(၅)ကတုာ်ဘျီဘျီနုာ်သပုာ်တံာ်စုာ်ကံးလီာ်။ ယမုာ်ဝဲလီာ်ယဂုာ်နုာ်လီာ်မဲာ်
ဆုးဒီးမုာ်အယိယတတဲလာညိဘဉ်နီု။

ခိဖျိလုာ်ယကွဲးကွဲးလုာ်သဝိပုာ်ပုာ်ကွဲးဘဉ်ကွဲးသုတအိဉ်အယိယဟံးတုာ်
ကွဲးဟံးဃိအတံာ်ကိတ်ခဲဘဉ်လီာ်ယမဲာ်ဒီးယသိဉ်လီာ်ဒီးတံာ်နုာ်လီာ်။

ဘဉ်မုာ်အယိလံာ်ယကွဲးကွဲးသုတဖဉ်ယသးကညိဘဉ်အဝဲသုဉ်ခိဉ်
မုာ်ယမုာ်သိဉ်လီာ်နုာ်မုာ်ဘဉ်အဝဲသုဉ်ဒီးအဝဲသုဉ်အိဉ်ကွဲးအါမုာ်ကယံာ်ဖိ
သုဉ်အိဉ်ကွဲးသုနုာ်အိဉ်ကွဲးကံးဂဲးလီာ်။ ဒီးယနီုကစိဉ်ဒီးယံးအံးဘဉ်အ
ဝဲသုဉ်ခိဉ်မုာ်လီာ်။ တနုာ်အံးယသိဉ်လီာ်ဒီးနုာ်အါထီဉ်ယသကံးတကလုာ်
ယိပနီုခံးကပဘဉ်ကွဲးမုာ်လီာ်ပသးနုာ်လီာ်။ တံာ်ဘျးတံာ်လဲဒုပုာ်ကွဲးယ
နုာ်ဒုလုာ်(KSEAG)အတံာ်ကရုာ်ရီအအိဉ်လီာ်။ တံာ်မုာ်လာအါအါဒုယတ
နုာ်ဘဉ်ဘဉ်။ ခိဖျိလုာ်ယနုာ်ဘဉ်တံာ်မုာ်လာအဝဲသုဉ်အအိဉ်အယိယသးဒု
ဒီးစံးဘျးစံးဖျဉ်ဘဉ်ကွဲးအဝဲသုဉ်ဒီးဆါဂါဘဉ်အဝဲသုဉ်ကံးဂဲးမုာ်သု
ကဘဉ်အမုာ်အိဉ်ဆူအိဉ်ဆူ ကံးဂဲးလာသုတံာ်ဖဲတံာ်မုာ်ပုာ်ကလုာ်လုာ်သးလာ
အဂုာ်အဝိကဘဉ်လီာ်ဘဉ်စးထီဘိတကွဲး။

မုာ်ယတံာ်ဆါဂါသုအါ-လာသရဉ်မုာ်နီုဒုဘဉ်ထု

တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်-ဘၣ်ဃးဒီးပယု
ပပွၢ်အလံာ်တဘျုးအံၤလူၤဒိၣ်မး
ဒီဖျါသုဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်အိၣ်သး
အါခံၤအါမိၣ်ကမၢၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်

ညါပကမာဂုထိဉ်ကပတကွဲးဖိကသုကဂုထိဉ်အဂီဒ်သီးသုတမုလ်
တံတိဉ်ဟ်ကလၢပွဲၤဝဲအဂီၢ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. နီၣ်အဂုဖိ(နီၣ်တကီၢ်ကီၢ်
ဆဉ်-ဖျိထိဉ်ကံၣ်သဝီ)ကညိတိမုၢ်ကရၢပုမတဖိ

ယကွဲဒီးယဇူသဒ္ဓါဝေဝုဂ်- ယကွဲအံးဘဉ်တၢ်သျှဉ်လိၤဆိလိၤအိၤဖဲန့ၤထဉ်သဝီ
ပုၤဘဉ်တၢ်တုၤထီဉ်ဘျီထီဉ်အိၤလၢဝဉ်, အခိၣ်တခါဘဉ်တၢ်ဒုးအိၤလၢကဟံ
လဉ်န့ၣ်လိၤ. ယကွဲအံးသရဉ်အိၣ်ၤ၂၈, သရဉ်မုဉ်အိၣ်ၤ၂၈, ကွီဖိမုဉ်န့ၣ်ခဲ
လၢဉ်(၂၈)ကန့ၣ်လိၤ. ပဲသရဉ်သမၤတဖဉ်လၢပတၢ်သိၣ်လိၤအပူပမ့ၢ်ကွၢ်
ဆဉ်မဲာ်ဘဉ်ဒီးတၢ်ကိတၢ်ခဲခိၣ်ဖျါတၢ်အိၣ်သးတဘျီဘျီသနဉ်က့ပတတုၢ်စး

ကိုကိပနာဟူပဲကစီဒီဘဉ်ဆဉ်ပယှာ်မွဲဟးဖျိးထဲ(၁)သီဇးဒီးပဆိဉ်ဒဉ်
လာတာ်ဆာကတီာ်တၢ်ဆိဉ်သးအပူသးနက့ပတယှာ်မွဲဟးဖျိးဘဉ်ဒီးကိ
ဘဉ်အယိပစံးဘျုးတၢ်ထံတၢ်တိကစၢ်အဒိဉ်အအါလီၤ. တနံဉ်အံပက့ဉ်ပူ
တၢ်ကိတၢ်ခဆိဉ်ထီဉ်လၢက့ဉ်မိဉ်ပၢအါကတကုတလၢလာတာ်ဆိဉ်တကယအ
ယိ. မိဉ်ပတနီၤတုးဉ်လဲဉ်ဆွၢက့အမိလၢက့တန့ဘဉ်ဆိဉ်စ့ကိးလီၤ. ပ
ဘဉ်ဆိဉ်ဂုးတုာ်လံလၢပခိဉ်ပနာ်လၢထးသုဉ်တဖဉ်ဆိဉ်ထွဲဗၤစၢတုာ်လံပူ
လၢက့အါဘိအပူအံးမ့တၢ်ဘျုးတၢ်ဖျိဉ်ဖးဒိဉ်တမံလၢပဂီၢ်န့ဉ်လီၤ. ဒ်ပ
ဘဉ်ဘျုးတၢ်အသိးန့ဉ်ပမုာ်လၢပခိဉ်ပနာ်လၢထးတဖဉ်ကဘဉ်ဘျုးအါ
ဒိဉ်န့ဉ်ဒီးအလီၢ်အဂီၢ်မုာ်ယတၢ်ဆာဂုးဘဉ်ပခိဉ်ပနာ်လၢထးတဖဉ်အဒိဉ်အ
အါန့ဉ်လီၤ. ဆုပတၢ်ဗၤနၢအမိတၢ်-က့ဉ်ခိဉ်-န့ဉ်ထီဉ်က့ဉ်-ထံလၢဘိထီဉ်
ကရၢ်

မဲခွင်ယဇာနည်ပဏ္ဍိတဘွဲ့အကဲခွဲခွဲတကားလိမ့်။ စးထိုင်ဖဲ၂၀၀ခုနံနံနဲ့ယ
ဘဉ်ဟဲကုသိဉ်လိကုဖိသဉ်တဖဉ်ဖဲယသဝိပူနဉ်လိ။ ဒီးတံအံမုာ်ဝဲတံ
သးမံလယတံအိဉ်မူအပူနဉ်လိ။ လယပှကလုာ်ကညိဖိကသုထီဉ်တံ
ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သအဂီၢ်ယဘဉ်ဟဲကုဟံးနံကုမူဒါအယိသသးစုယခိဉ်မး
နဉ်လိ။ စးထီဉ်လယနီၢ်ဆံးဆံးမိအခါယမုာ်လံာ်ယဲကိသရဉ်မုဉ်အ
တံမအယိယမတံလတံသုဉ်စုသးစုအပူလိ။ ဖဲယကဲယဲကိသရဉ်မုဉ်
အခါလယတံမအပူယထံဉ်ဘဉ်ယဲလကလုာ်အကတဖဉ်ဟဲကဲဝဲကိသ
ရဉ်အါမးလပကညိသဝိတဖဉ်အပူလိ။ မုာ်တံသးအးလယတံမအပူ

ထံဖိကီၵ်သ့ၵ်တဖၵ်ဖးဘၵ်ဝဲ
ဒီးဒီးန့ၵ်အါထီၵ်တၢ်သ့ၵ်ညါန့ၵ်
ဟံၵ်အါမံၵ်အါကလုာ်န့ၵ်လီၵ်. ယ
န့ၵ်ယဲသုၵ်လၢ “ပယူပပျီ” လံာ်
တဘျီအံၵ်သုကဆဲးဒုးအိၵ်
ထီၵ်အါဆူညါဒီးန့ၵ်လီၵ်. ယ
န့ၵ်စ့ၵ်ကီးလၢပုၵ်ဖးတၢ်ဖိတဖၵ်
အတၢ်ဟ့ၵ်ကဒါက့ၵ်တဖၵ်ထီၵ်
သုကဟ့ၵ်ဂံၵ်ဟ့ၵ်ဘါသုကဟံ
ဖျါထီၵ်အါလၢပယူပပျီအလံာ်
တၢ်ကစီၵ်အပူၤဒ်သိးဒီးခါဆူ

[illegible]

လိပ်ပက်ပတဲဘၣ်. မ့မှပအိၣ်
ဒီးတၢ်ဟ်ဆူၣ်သးလၢတၢ်သး
တဖျၢၣ်ယီၤအပူၤအယိပ်တၢ်သိၣ်
လိလဲၤဒီးအသးဂူၤဂူၤဘၣ်ဘၣ်
န့ၣ်လီၤ. ပဝဲကွီုဖိဒီးသရၣ်သ
မၤတဖၣ်ပအိၣ်ဒီးဂံၢ်ဘဲအ
ကြးဒီးပူၤအယိပ်,ပစံးဘျးဘၣ်
ကစၢ်ယူၤအဘျးဒိၣ်အါလၢအ
မၤဘၣ်ပူၤလၢတၢ်ဂူၤအယိပ်န့ၣ်
လီၤ. တနၣ်အံၤစးထီၣ်လၢပကွီု
ထီၣ်တုၤဒဲအံၤတၢ်ကစီၣ်အသ

လီး၊ လာတီနှင့်အယီယအိုင်ဒီးကိုသရုပ်တဖန်လအမ္မာကညီဖိလက
ဟွန်လီးသးတု၊တု၊တီးတီးလကညီဖိတဖန်အဂီလီး၊ ပကလုာ်ဒုန်ပဝဲပ
သွံင်ပဝဲဒုန်ပဝဲပကဟ်ဂံဟ်ဘါလာတါကူာ်ဘုာ်ကူာ်သုအဂီဂုပပုာ်ကျး
စးပဝဲလီး၊ မုမုာ်ယဲယလုာ်ကျးစးယဲသပှ်ပှ်လီး၊ ကညီဖိကဒိုင်စိကဒိုင်
ထီာ်ထီထီာ်အဂီပကဟ်ဂံဟ်ဘါလာပကလုာ်သရုာ်ဒုန်ပဝဲအဂီကညီကို
သရုာ်တဖန်ကလုာ်ကျးစးသကိးသပှ်တါတက့ာ်၊ လ-ဖိလုာ်ဝါ၊လုးရါ၊
တီးဓာ်သးကို

မင်းဦးစောင့်— ယကွိုအိပ်သူဂ်လီအသးဖဲညှပ်မုာ်သဝိဖဲတြီလီာ်ကျိအကါခိဂ်န့ဂ်လီ။ ယကွိုအံးအိပ်စ့ကိးဒီးကွိုသရဂ်မုဂ်တဖဂ်ဒီးကွိုဖိသုဂ်တဖဂ်လီ။ ဒီးယကွိုအံးဘဂ်တပါပ၊ ဆှာအီလ၊ ကွိုကမံးတံာ်သုဂ်တဖဂ်န့ဂ်လီ။ ပကွိုအံးစးထိဂ်လ၊ ပသုဂ်ထိဂ်အီန့ဂ်ပထိဂ်ဘဂ်ကွိုတလါတခိဒီးပယုာ်ဘဂ်ခိဖျီလ၊ နအဖအသုးဟဲခးတါဒီးပဟးအိဂ်လ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သိဒီးပဟဲကွာထိဂ်ဘဂ်ကွိုန့ဂ်လီ။ တုလ၊ ပဟဲကွာထိဂ်ဘဂ်ကွိုန့ဂ်ပနာ်ဟုဘဂ်တါကစီဂ်လ၊ နအဖအသုးအံးဟးထိဂ်လုာ်လီဒဂ် ဟးထံးတဘျီဘဂ်တဘျီဘျီဟဲထိဂ်တု

ဝဲဒၣ်လၢကစၢ်ကျါဘၣ်ဆၣ်တဘျီဘျီခိဖျိထံဒိၣ်နိဒိၣ်အယိဟဲဝဲတတုာ်ဘၣ်.
 ဝဲလၢယုလံထီၣ်(၃)သိန့ၣ်နအဖသးတဖၣ်ဟဲခးတၢ်ဒီးပအိၣ်လၢသဝီယု
 ဒီးပအိၣ်ကတီၢ်ကွံာ်ကွံာ်သိန့ၣ်လီၤ. ခဲအံၤနအဖသးတဖၣ်တဲဝဲသါကဟဲ
 နၢ်လီၤဆူညၣ်မ့ၢ်ခဲသဝီအယိသဝီဖိတဖၣ်ကဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ပလီၢ်ပဒီထီ
 ဘိန့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ကွၢ်ကဒါက့ပသဝီအံၤအိၣ်ဘၣ်လၢတၢ်မဲၣ်ညါပအိၣ်ဒီး
 သုးမ့ၢ်သံၣ်ဘိအမးလီၤ. သုးဖိတဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၣ်မဲၣ်ဒုၣ်ဒါတကးဒီးဘၣ်
 ကဘၣ်ဒီသအစ့ၢ်ကိးသဝီဖိန့ၣ်လီၤ. လၢခံပကွီအံၤကမးအသးဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်
 န့ၣ်ပတသ့ၣ်ညါလီၤတၢ်ဘၣ်. ပကွီအံၤကဘၣ်အိၣ်ဒီးဒါတအိၣ်လၢဒါန့ၣ်ပ
 တသ့ၣ်ညါလီၤတၢ်ဒီးဘၣ်. ဒီးအကတမံပကွီအံၤဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကဘၣ်ယုာ်
 န့ၣ်ပတသ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကိးဘၣ်. တၢ်ဘျးစုးဖျၢၣ်-လၢစီဝၣ်ဘျး

မိဘကလေးတို့ကိုပညာပေးရန်အတွက် အသုံးပြုသော အချက်အလက်များကို အသေးစိတ် ဖော်ပြထားပါသည်။

ဆာကတီဝံခဲအံ့မ့ဝဲတံခွဲးတံယံလံပကတဲသကိးတံခိးသုန့လီ၊ ဒဲလဲဂုတံလံယအံခိးတဲတခိမ့ဝဲတံခွဲးသုန့နီတံထီလီကုပသးလီ၊ တမ့ယထံသုတံဂံဆူခိးတမ့ယထံသုတံဂံဆဲးဘါစံဘဉ်န့လီ၊ နီနီတခိတံခဲလံလဲအသးဘဉ်ဂုဘဉ်ဝိကစီန့လီ၊ ခဲအံယထံလံကညီကွဲသရံပုမယကိးတံကရုကရိုကွဲးစးအယံတံသုညါလံထံလီကီပူတဖဉ်အတံလဲထီလဲထီတသုဖဲအသ့အိလံကစီလံလီ၊ ခိဖျီလံသုတံကွဲးစးအယံထံလီကီပူတံဘဉ်လီဖိးမဲခိးလုဂံကွဲအိထီစုကိးလံန့လီ၊ မ့မခါတနံအံယထံခိးယလဲခိဖျီဘဉ်အိခဲအံလီ၊ ဘဉ်မနုယံပုလံခဲတစီလဲထီတံလီဟီလံပပုကလုအကျါလဲဂံဆိကမိဉ်သကိးတံဂုဝဲအံယဲခိဖျီအသးဒဲလဲဂံဆဲတံသကိးအခိ “ပမ့သုဂံလီဘုခိးမ့ပတကယံအိဘဉ်ခိခါ” လံတံအံအယံဒဲယမ့ပုကွဲဖိတကအသးယတူဘဉ်တံအနးကတံန့လီ၊ ခဲအံတံလံယထံဘဉ်ခိးယလဲခိဖျီဘဉ်အိကီကီလံလံလံယတံအိမုပူတခိခဲအံကီပုမ့ဂု၊ ကီချမ့ဂု၊ ကွဲသရံတဖဉ်အတံဟုဂံလီအသးအိဂံကစီဘဉ်ဆဉ်တံလံအကြးမဲဝဲတဖဉ်အတံလုဂံဘကွဲအိအယံယတဲဘုဂံလီ၊ ဆာကတီဝံခဲအံယတံထံဂံလံလံအဂုကတံတဘိးထီ

(၄)တီးတူး(၁၀)တီးသရုပ်သမာတဖန်ကြွေးဟုသိသောကော်မတီသုံးတပ်သွင်ညါ လာကွဲကိမ်းဖျက်ဒဲးမုာ်ယတံဆာမုာ်လံာ်လီၤ. ဒ်သိးကွဲအိၣ်ဒီးထံၣ်ကော်မတီသုံး တံသွင်ညါကနီၤအဂီၢ်ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢခိၣ်နီၣ်ကတၢၢ်ဟ့ၣ်ကွဲသရုပ် တံသိၣ်လိဒီးတံသွင်ညါလီၤ. ယမၤလိတံဆံးထီၣ်လၢအခိၣ်ထံးတုၤလၢယ ဖျိအတိၤတဆံးထံၣ်ကော်မတီသုံးတံသွင်ညါလာကွဲပုၤတနီၤဟူနီၣ်တဘျီတၢ်ယ တဲဘျီပုၤတနီၤနီၣ်တနီၤဟူတၢ်ထံၣ်ကော်မတီသုံးတံသွင်ညါတၢ်ဘၣ်သးဒီးပ ပုၤကလုာ်ဟဲဒီဖျိသးလၢကွဲဒ်အံၤလီၤ. အဒိ “ယဲၣ်တဘျီကအံၤအဂီၢ်ဒီး သန့သးလၢပုၤဘၣ်ကျဲၤအံၤလီၤ.” ယတံအိၣ်မုၢ်အံၤစံးလၢထံၣ်ကော်မတီသုံး တံသွင်ညါခိၣ်ဖျိယတထံၣ်ဒီးလဲၤခိၣ်ဘၣ်အံၤဘၣ်လီၤ. လၢတံအံၤအယိတံၢ် ဂုၢ်တထံၣ်အံၤအဖီခိၣ်ယယုထီၣ်သပုၤပုၤလၢပုၤမၤသကိးတံၢ်ကရူၢ်တဖၣ်ဒီး ကွဲသရုပ်ကိးဂၤကဟံၣ်သုၣ်ဟံၣ်သးဒီးမၤသိထီၣ်ကျဲၤအံၤလၢအဆိအချ့ မုၢ်ယ တံၢ်ယုကညးဘၣ်သုအဒိကတံၢ်လီၤ. ပုၤတကလၢအတသ့ၣ်ညါအထံၣ်ကော် မတီသးန့ၣ်မုၢ်ပုၤလၢအမဲၣ်တထံၣ်အနီၣ်တအာအသးတဆးအပျီၣ်တကလီၤ. အယိခဲအံၤယကဲထီၣ်ပုၤဒီးအံၤအယိသးတမုၢ်လီၤယသးဘၣ်ယတဆၣ်ဒီး ယပုၤကလုာ်ကဲထီၣ်ဒ်သိးအံၤဘၣ်. သိသံၣ်ကလံာ်ဆံၣ် သဝီ-ကဲခိၣ်မုၢ်အ, ခဲအံၤမံၢ်လးဒဲကဝီၤ

မၤလိတံၢ်ဒိပုၤတနီၤ ယမံၤမုၢ်စီဖျိထူလီၤ. အိၣ်ဖျိထီၣ်လၢကွဲအကီၢ် ဆၣ်ဘၣ်သးဒီးသုးကုၢ်(၆)တံၢ်ဟဒီးသဝီမုၢ်ဝဲကးယံၣ်ခဲန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်မနုၤအ ယိလၢယဘၣ်မၤလိတံၢ်ဒိပုၤတနီၤတကအသိးလဲၣ်န့ၣ်စးထီၣ်ဖဲ(၁၉၉၆)န့ၣ် အတီၢ်ပုၤန့ၣ်ယစးထီၣ်မၤလိဘၣ် (KG-A)ထီၣ်တုၤ (KG)ဒီးဖဲ(၁၉၉၉)န့ၣ်အ တီၢ်ပုၤန့ၣ်ဒုၣ်ဒါနအတဖၣ်ဟဲထီၣ်ဒီးမၤဟးဂီၢ်ကွဲၣ်ပုၤန့ၣ်သဝီဒီးပဝဲပုၤကွဲဖိ တဖၣ်တမၤလိဘၣ်လဲၣ်နီၣ်တကဖၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တုၤမုၢ်တံၢ်မၤအသးဒ်န့ၣ်ဒီး ပဘၣ်သုးကုၢ်ပလီၢ်ပကျဲၤလၢကွဲအဂီၢ်တခီလၢအမုၢ်မုၢ်ဟူကျိသဝီလၢပယိ ပခိၣ်တီးပုၤကွဲဘၣ်ထီၣ်ကဒီး (KG)တနီၣ်ခဲမုၢ်လၢတံၢ်ဆၢကတီၢ်ဂုၤထီၣ်ဝဲ အယိကုၤထီၣ်ကဒါကုၤဆုသဝီန့ၣ်လီၤ. ဖဲ(၂၀၀၁)န့ၣ်န့ၣ်ယထီၣ်ဘၣ်ကွဲတ တီးတုၤလၢလွံၢ်တီးန့ၣ်လီၤ. ကဆဲးထီၣ်ကဒါကုၤကွဲအဂီၢ်မိၢ်ပာ်ဆုကုၤယၤဆု ညါတန့ၢ်အယိတံၢ်သးအုးဘၣ်ယၤလၢယတမၤလိဘၣ်တံၢ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ် ဆၣ်ယသ့ၣ်ညါလၢကစၢ်ယုၤအတံၢ်ကတံၢ်ကတီးအယိယမုၢ်ဂံၢ်ဖါတံၢ်ခဲၤ လၢအတမုၢ်ယဘုးယတံၢ်န့ၣ်သကုအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်သးအိၣ်ဆုယဒီးဆုယိ

ယၤ ဆုသုးကုၢ် (၇) ဖၣ်အၣ် ကီၢ် ရုၣ်တံၢ်ကြံၢ်ကီၢ်ဆၣ်ဒီးယမၤလိ ကဒီးတံၢ်ဖဲန့ၣ်တုၤလၢဖျိထီၣ်(၉) တီးမုၢ်လၢ (ညၣ်ခါ ယုကရၢ) ကဲ ထီၣ်အယိပုၤလၢအကွၢ်ထွဲယၤ တဖၣ်ဆုယၤဆုညါတန့ၢ်လၢ ဘၣ်ဒီးတံၢ်သးအုးတဖၣ်ဟဲ ထီၣ်တုၤအိၣ်ကဒီးယၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ကျဲအိးထီၣ်လၢယက ဘၣ်လဲၤမၤလိတံၢ်လၢပုၤလီၢ်အိၣ် ကမ့ၣ်ဒဲကဝီၤဖဲမံၢ်လးဒဲကဝီၤဒီး ယကဲထီၣ်ကဒီးယဲပုၤတမုၢ်တီး လၢတမုၢ်ဖဲးဘုးညၣ်တံၢ်ဘၣ်အကျါဒီးယမၤလိဘၣ်တံၢ်ဒီးန့ၣ်လီၤ. စးထီၣ် လၢယဘၣ်လီၤဖးဒီးယမိၢ်ယဟံၣ်န့ၣ်တထံၣ်လိာ်သးဘၣ်တုၤခဲအံၤဒ်လဲၣ်န့ၣ် လီၤ. ကဆဲးကျိးလိာ်သးအဂီၢ်တံၢ်ကီၢ်တံၢ်ခဲအိၣ်ဝဲလၢကျဲအဘိဘိလီၤ. ဘၣ် ဆၣ်မုၢ်လၢယတံၢ်ဘျီအယိခါတသ့ၣ်ညါစုၢ်ကိးဘၣ်အခဲအံၤယထီၣ် ဘၣ်တုၤလၢ(LMTC) ကွဲဒီးတဘျီဘျီသးဖဲယဲဒီးတဘျီဘျီန့ၣ်သးအုးယဲလီၤ. ဒီပုၢ်ဝဲ (KTWG) ပုၤမၤသကိးတံၢ်ဖဲလၢာ်ယဆၢမုၢ်လၢလၢဖဲတံၢ်သ့အိၣ်ဒီး သုဆၢကတီၢ်တဖၣ်န့ၣ်ဟးအိၣ်သကိးဘၣ်ကွဲဖိသ့ၣ်တဖၣ်တတီးဘၣ်တတီး ဒီးပဝဲဒ် (LMTC) ကွဲဖိသ့ၣ်တဖၣ်ပဆၢထီၣ်ဘၣ်သုစုၢ်ကိးအါမးလီၤ. ယု ဆုပတံၢ်မနုၤ လၢ-စီဖျိထူ(LMTC) ကွဲဖိ

အဆိမိယုၤလၢအမုၢ်ဝဲတကၢ်ဆိၣ်ဝဲဘၣ်ကညီကွဲသရုပ် ပုၤမၤသကိးတံၢ်ဖိ ကိးဒဲးနီၣ်ဂၤဒဲးန့ၣ်မုၢ်ယတံၢ်ဆၢမုၢ်လၢအဒိၣ်အအါလီၤ. ယမံၤမုၢ်စီဖျိအဒီး ယမုၢ်ယဲ(LMTC- Art) ကွဲဖိပုၤတတနီၣ်န့ၣ်လီၤ. ယဖးဘၣ်ယဲပယုပုၤလိာ် တံၢ်ကစီၣ်ဖဲလၢယုလံ ၂၀၀၉တဘျီဒီးယထံၣ်ဘၣ်ယဲသရုပ်သရုပ်မုၢ် သ့ၣ်တဖၣ်အတံၢ်ဟူးတံၢ်ဂၤအယိမုၢ်တံၢ်သးမုၢ်လၢယဂီၢ်ဖးဒိၣ်ညါလီၤ. ခဲ အံၤယအိၣ်ဒီးကွဲးဖျါထီၣ်ယဲယတံၢ်ဂုၢ်တဖၣ်ဒ်အံၤလီၤ. မုၢ်ကမုၢ်ဒီးဝံသးစုၢ် ဘၣ်ယၤတက့ၢ်. မုၢ်လၢယဖိသ့ၣ်အခါယတမၤလိဘၣ်ကညီကွဲအယိန့ၣ် လီၤ. လၢယတံၢ်ထံၣ်န့ၣ်ကွဲသရုပ်သရုပ်မုၢ်တဖၣ်အတံၢ်မနုၢ်မုၢ်တံၢ်တခါ လၢအလီၤဘျံးလီၤတီးဒိၣ်မးဒီးမုၢ်တံၢ်မၤလၢအလီၤလဲၣ်စုၢ်တခါန့ၣ်လီၤ. မုၢ်တမုၢ် ဘၣ်လၢတံၢ်သးဖဲ, တံၢ်သ့ၣ်အိၣ်သးအိၣ်နီၣ်နီၣ်, ဒီးတံၢ်တုၤဆါသးတဖၣ်ပ ယိဖိတဲလၢ(တံၢ်သ့ၣ်အိၣ်သးအိၣ်, တံၢ်သးစၢ်ဆါဒီးတံၢ်တုၤဆါခိၣ်ဆါသး)တံၢ်သးအံၤမုၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးပုၤမၤတကဲဘၣ်. အယိယဆၢလၢပုၤလၢအဖျိ ထီၣ်(KTTC)ဒီးကညီကွဲသရုပ်သရုပ်တဖၣ်မကအိၣ်ဒီးတံၢ်သးအံၤမုၢ်ယ တံၢ်ဆါဒီးမုၢ်လၢယဲလီၤ. ပုၤဒီးတံၢ်ဟံၣ်ကဲအါ လၢ-စီဖျိအဆါ

ဆု ပယုပုၤ ဒ်သိးယပုၤကလုာ်သုတစံးခဲလၢကလုာ်ဂၤအလီၢ်ခဲတဂုၤန့ၣ် ယသ့ၣ်ညါယကဘၣ်ဂုၢ်ကွဲးစးဆုကုၢ်ဖိလံးစီသိတဖၣ်ဆုကွဲန့ၣ်လီၤ.ခဲ အံၤဖိဒိးဖိသ့ၣ်လၢထံၣ်လီၢ်ကီၢ်ပုၤဟံၣ်ကဝီၤသုတဖၣ်အဂီၢ်ဖဲတံၢ်သ့တံၢ်ဘၣ် အိၣ်ဒီးယၤယကွဲးစးမၤသကိးတံၢ်ဒီးတံၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ခိၣ်နီၣ်နီၣ်လၢထးတ ဖၣ်ဒ်သိးထံၣ်လီၢ်ကီၢ်ပုၤကသု အါထီၣ်ဘၣ်သးတံၢ်ကူၣ်ဘၣ် ကူၣ်သ့န့ၣ်လီၤ. ခါဆုညါတံၢ် ကမၤအသးဒီးပုၤဒ်လဲၣ်ပတ သ့ၣ်ညါဘၣ်. ယမုၢ်ဘၣ်ကွၢ် ဆၣ်မံၢ်သကီၢ်လိာ်သးဒီးတံၢ် ကီၢ်တံၢ်ခဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ယသး တဟးဂီၢ်ဘၣ်မုၢ်ဒ်သိးခါဆုညါ တံၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တံၢ်ဖဲတံၢ် မၤကမုၢ်အါထီၣ်ဒီးကဒိၣ်ထီၣ် လဲၣ်ထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ယသ့ ဆိကမိၣ်တံၢ်အိၣ်သးဒီးမၤဂုၤထီၣ်တံၢ်လၢကွဲဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ယထံၣ် လၢတံၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့မုၢ်တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်န့ၣ်ညါတံၢ်ဒီးမၤလိဟံးန့ၢ်တံၢ်ဂုၢ် တံၢ်ကျိတသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တံၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့န့ၣ်မၤစၢ်ပုၤလၢပကသုထီၣ် ကွၢ်တံၢ်ဒီးဆၢတံၢ်တံၢ်ဘၣ်ဒီးတဘျီန့ၣ်လီၤ. အရ့ဒိၣ်လၢကညီဖိမိသ့ၣ်တ ဖၣ်ဆုညါကဒိၣ်ထီၣ်ကသ့ၣ်ညါတံၢ်လၢအခိၣ်ယၤဝဲးဝဲးတကးဒီးဘၣ်ကသု အဲၣ်ကုၤအလံာ်အလံာ်န့ၣ်လီၤ. ကမုၢ်စုၢ်ကိးအပုၤကလုာ်စုၣ်စုၣ်စုၣ်စုၣ်ကိး လီၤ. ဖဲယသိၣ်လိတံၢ်ကဲကွဲသရုပ်အဆၢကတီၢ်ယသ့ၣ်ညါနီၣ်ဟံၣ်အါထီၣ် ဘၣ်သးယကသုစုၢ်ဒီးမိသ့ၣ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ပတြၢအါဒ်သိးအသးက စၢ်ဆၢလၢတံၢ်မၤလိအပုၤယကဘၣ်ပလီၢ်ယသးယကဘၣ်ဆဲးကျိးဒီးမိသ့ၣ် ကမုၢ်ဒ်ဝဲတံၢ်ကွၢ်လိအဂုၤက တံၢ်လၢဖိသ့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲယ ထီၣ်ဘၣ်တံၢ်ကီၢ်ခါတံၢ်မၤလိလၢ (KTWG)ဟ့ၣ်တံၢ်သိၣ်လိခါယ မၤလိဘၣ်ဒီးကဲဘျုးလၢယဂီၢ် ဒိၣ်ဒိၣ်အါအါလီၤ. တံၢ်ကစီၣ် လၢပယုပုၤအပုၤတံၢ်ဂုၢ်ခိၣ်တိ တဖၣ်ယဖးဘၣ်ကဲဘျုးလၢယ ဂီၢ်ခဲလၢာ်လီၤ. စီၤလၢကပိး ထံၣ်(ဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရုၣ်.တန့ၣ်ခါကီၢ် ဆၣ်)

KTWG P.O Box39 Mae Sariang, MHS, 58110 Thailand.

မံင်တဂ်ကစိုဉ်ခပူသနုဂ်တနိုဉ်ကတဂ်တဂ်ထုးကွံင်စီန့ဉ်ဗီု. ဝံသးစူဃဒုဂ်ကုဉ်ပ္ဍဲတဂ်သနုဂ်ဖဲဗဲဉ်တသနုဂ်လၢပကြာ်းထၢန့ဉ်ဗီုစီန့ဉ်
မံင်.

(ကျွန်ုပ်တို့၏အိမ်ထောင်ရေးဥပဒေနှင့်ဆက်သွယ်၍)

ဝံသးစုၤတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးဖဲပတၢ်ထံၣ်လိာ်သး ဘျီဇ်န့ၣ်ခေကတီၢ်မ့ၢ်ခိၣ်တၢ်ဒီးသၢယျၢၤဆဲးကဵုဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးဘၣ်ပ္ဍဲတက့ၢ်.

မဃူပတ္တိကောဓိဒ္ဓိသုတ်

- ကိမ္ဘာတစ်ဝှမ်းအနှံ့အပြားရှိသော အသက်ရှင်

ဆူညံပယူပပွါလံာ်တၢ်ကစီၣ်အဖျုပယူပပွါအံၤဒီးထၢန့ၣ်ဝဲက့ၢ်မိၣ်တဖၣ်အတၢ်ကွဲးအိၣ်သကိးအသန့ၣ်(Pen Friend)အဃိယုဝံးသးစူးဘၣ်မိၣ်ဟံ၊ သရၣ်သမါလၢကဟ့ၣ်ဂံၢ် ဟ့ၣ်ဘါအကိုမိလၢကကွဲးထီၣ်အကစၢ်အဂ့ၢ်အကျိလၢလၢပုၤပုၤတက့ၢ်.

- မဃပဋိလင်္ဘာ

ခိဖျိပယူပပွါလံာ်အတဖၣ်လီၤဖျးကွံာ်တနီၤတချုးတုးဒဲးဆူပုၤဖးလံာ်ဖိအအိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပုၤဖးလံာ်ဖိဆွဲထီၣ်ကဒါက့ၤလံာ်အစ့ဒိၣ်မးအဖိခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤစးထီၣ်လံာ်တၢ်ကစီၣ်နီၣ်ဂံၢ်ၤၤၤအံၤ
န့ၣ်ပတၢ်တြိၣ်ယုာ်လံာ်ပရၤအလၢပယူပပွါအလံာ်ကုခိၣ်လၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီပုၤဝဲၤသရၣ်သမါ, ကိၣ်ဖိဒီးကိၣ်ဖိမိၢ်ပာ်တဂၤဂ့ၤတဂၤလုၤအကွဲးတၢ်ကွဲးတမံၤဂ့ၤတမံၤဂ့ၤန့ၣ်ထၢန့ၣ်ဒၣ်အိၣ်
လၢလံာ်အတံၣ်မၤ (Home Make) သုၣ်န့ၣ်လီၤ.

တစ်ခဲးတူ့းဒီးတၢ်သက့ၣ်ကလး

[illegible]

မဃပဋိပက္ခနိကာယနိကာယ

လမ်းကုန်ဆိုင်ခွန်- ပျာထူလံဖိ(ကိပ်ယာ)ဒီသကီးတံဂိဖဲတံထံဉ်လိာ်အိဉ်သကီးဝံ

လံာ်ကုဒိဏ်မုၢ်အသးကံၤ- ယုထုလံာ်ဖိထံဖိကိၢ်ကစၢ်ဆိၣ်ဂုၤတၢ်ထံၣ်လိာ်အိၣ်သကိးအမူးကလဲၤအသးဂုၤအဂီၢ်

ခံဒ်ကဒိဉ်ခေမၤ- ဃုပီကျ၊ ဒိပီကျ၊ အူကွဲဖဲ ၂၇၄၈နံာ်ကသိနံာ်ထီာ်သိအမူးဖဲအတူာ်ထီာ်ထံလီာ်ကီုပျဘာ်ကိဘာ်ခဲဒဲကစီ

လမ်းကုဆိပ်စာရ၊ အစသားကံ၊ ကညိကံသရဏတံသိင်္ဂလိခလွှာကိဖိစအလံ၊ လီဆယံ၊ မှာပျီဟိင်ကဝိ၊

ဒီပုဂံ၊ ကိုမိ၊ မိတ်ဒီးသရဲသမာကိးကဒီး
သုဂံ၊ ပစံးဘျးဘုဒိန်မးလာသုဆုထီၣ်
သုတံးကွဲးသုဂံတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပဆဲးဒီးစွဲ
ကိးလာသုကဆုအါထီၣ်ဘုသုတံးကွဲးဖိဆု
ညါအါအါဒီးသိးကမးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဘါ၊ နးလဲၤ
ထီၣ်လဲၤထီၣ်သကိးတံးကုၣ်ဘုသုလၢ
ထံလီၤကီၢ်ပုဒီးဒဲကဝိၤလဲၤအါန့ၣ်လီၤ.
တံးကွဲးလၢနကွဲးအိၤသုအိၣ်တိမ့ၢ်ဝဲ-
၁. ကညိကိးတံးကုၣ်ဘုသုသန့ၣ်
၂. ဟီၣ်ခိၣ်ဘုတံးကုၣ်ဘုသုကစီၣ်
၃. တံးကစီၣ်လီၤဆိသန့ၣ်
၄. ကိုသရဲတံးကုၣ်ဘုသုသန့ၣ်
၅. လှံဖိထီၣ်ဒီးတံးနံၤတံးအုသန့ၣ်
၆. ကိုသရဲတံးကွဲးသန့ၣ်
၇. ကညိထူၣ်စွဲသန့ၣ်
၈. တံးသမံထံသန့ၣ်

KTWG လိုက်နာကြမည့် မာတရီဇာဝိသယာဇာနည် (၄) တိမ်

(၁) **ဗီဒီယို**- ကညိကွဲသရုပ်လဲတရားပွဲနဲ့တော်သရုပ်
ဆက်ဖုံးဆက်မလ- ဟုံတော်သရုပ်တော်မလိ၊

လီသမံသမီးတၢ်(Monitor),

သမံသမီးကွတ်မ(Evaluation)

ထီးလဲးမီဖို- ကဘဉ်မုၢ်ပုၤလၢအသိၣ်လိာ်တၢ်
အစ့ကတၢၢ်(၂)နံၣ်

(၂) လိင်လေ- တၢ်ထၢကွံၣ်စရိဃဲဖးခိၣ်

ထာရီဖုံးထာရီမာ- လီအိုင်သကီးကိုတဖန်ဖဲ

ကညိကီၼ်စၼ်အပူၼ်ဒီးထၢကိတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ

ထင်လဲနီဗျ- ကဘဉ်မွၢ်ပုလဲအဖျိတိထိကို

(၃) **ဆိုင်ခေါ်**- တပ်မတော်ရရှိသောရန်ကုန်တပ်သို့လိမ့်မည်အစရှိသည့်

ထပ်မံထပ်မံ- ကျွန်ုပ်တို့အတန်ဖိုးတန်ရသလောက်

ဆာလော့ဒီဗို- သိင်္ဂလိဘင်္ဂတင်အစွေကတင်(၂)နံ၊ ကတိကညီ၊

အဲကလံးကိုဉ်ကဘဉ်သ့, မိဉ်ခိဉ်ဖျူထောဉ်သ့ဃုာ်ဒီးမၤစရိပတီၢ်

(MS Windows: outlook, excel[®]:word)

(၄) **ဆီဒီလေး**- တာသိပ်လိရဲကဲဗျူမုဒါခိပ်

တစ်ဖူးတစ်မား- ရဲ့ပြုံးတုတ်သိပ်လာတာသျှင်ထိပ်ကိုသရုပ်အတုသွတ်ဘဉ်၊

ဆဲးကျိုးဒီးပုတတတၢ်ကရကရိဒီးNGO

မာလိခီ- ကတိကညီ, အဲကလံးကိုကဘဉ်သ့, ကဘဉ်မွှ်ပုလဲ၊

အတော်လေးနိမ့်ဖို့အိုင်လတ်ကရုကရိတ်ဖုံးတံးမလောင်ထွဲတံးကုန်ဘက်ကုန်သွ

နမူနာအားလုံးတွင် မိမိတို့၏ အမြင်အား (၄) ဘက်စုံဖြင့် စိစစ်ကြည့်ရှုခဲ့ကြသည်။ (KED), သရုပ်ဖော်ရေး (KTWG),

သရက်မှတ်ထံ(KTWG)မှထုတ်လေ့ရှိသော အမှတ် ၀၉၀၆၈၀၇၇၀-၀၅၅၅၄၆၉၃၃

ထိန်းရိုး- လိင်လားသီး၊ ဗုဒ္ဓနံ၊ ဗေဒထိန်းကလောင်ကွဲဝိဇ္ဇာလိမ္မာသဂ္ဂသိ၊ လိင်လားသီး၊ ဗုဒ္ဓနံ၊ ဗေဒထိန်းကလောင်ကွဲဝိဇ္ဇာလိမ္မာသဂ္ဂသိ၊ ၂၀၀၀

ပယုပပွဲကညီကွိုသရၣ်လံာ်တၢ်ကစီၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ထုးထီၣ်ရၢ်ပီၤအီၤလၢ
ကသီကိသရၣ်မၤသကိးတၢ်ကရၢ်န့ၣ်လီၤ.

Phru Pwgo Karen Newsletter is produced by Karen Teacher Working Group.

